

Statistikkgrunnlag for kommunens plan- og folkehelsearbeid

Utviklingsnotat

2020

Versjon 1.1

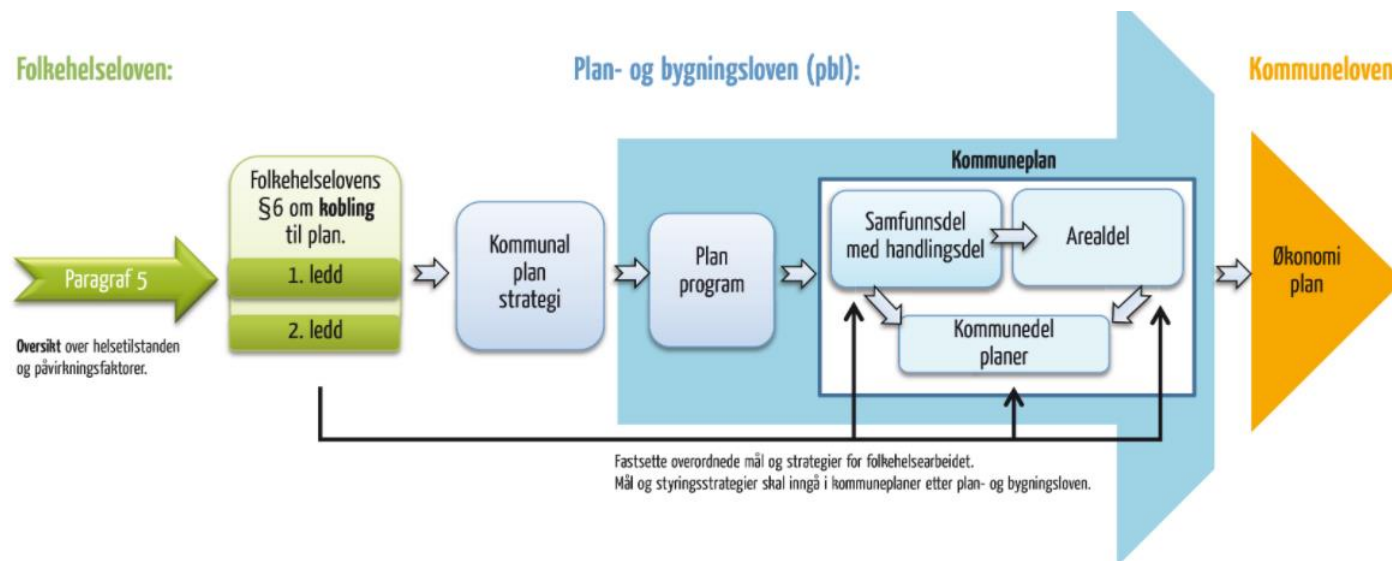
Innhold

Innledning	3
Levekårssoner og befolkning	4
Arendal kommune inndelt i levekårssoner	4
Aldersfordeling, antall, pr. levekårssone pr 01.09.2020. Personer med ukjent bopel er ikke regnet med.....	9
Tilgjengelige indikatorer på sonenivå	10
Levekårsmatrise Arendal kommune	10
Opphopning av levekårsutfordringer.....	12
Helsetilstand	12
Levekår og utenforskap.....	13
Inntekt og sysselsetting.....	14
Sysselsettingsgraden	15
Uten tilknytning til arbeid eller utdanning.....	17
Innvandrere.....	17
Sysselsetting innvandrere	18
Lavinntekt.....	19
Fullføring av videregående skole	20
Barnefattigdom	23
Sosial ulikhet i helse	25
Unge uføre	27
Heltid/deltid	28
Arendal kommune som den største arbeidsplassen.....	29
Demografi	31
Kompensasjon for demografikostnader i inntektssystemet.....	32
Vekst i arbeidsplasser.....	34
Næring og økonomi	34
Økonomiske utfordringer på lang sikt for Norge	34

Økonomiske utfordringer for Arendal	34
Næringsliv	36
Pendling	36
Arendal som regionalt sentrum	36
Digitalisering og smart utvikling.....	36
Arbeidsmarked og boligmarked.....	37
Boliger	38
Leide boliger.....	39
Bomiljø og lokalsamfunn.....	40
Helsetjenester	41
Tillit og lokaldemokrati	44
Risiko og sårbarhet.....	45
Vedlegg	46
Endring Levekårsindikatorer SSB Arendal kommune 2012-2018	46

Innledning

Dokumentet er et grunnlag for kommunens planer og økonomiske prioriteringer (Handlings- og økonomiplan, HØP) i et utviklingsperspektiv. Dokumentet skal imøtekomme lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven), som krever at kommunen skal ha oversikt over de positive og negative faktorer som påvirker helsetilstanden. Denne kunnskapen og identifiserte folkehelseutfordringer skal legges til grunn i arbeidet med planstrategi og som grunnlag for fastsetting av mål og strategier gjennom kommuneplanarbeidet. Loven bygger på, og er samordnet med plan- og bygningsloven (Pbl) som er det generelle regelverk for å fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner, jf. Pbl § 1-1.

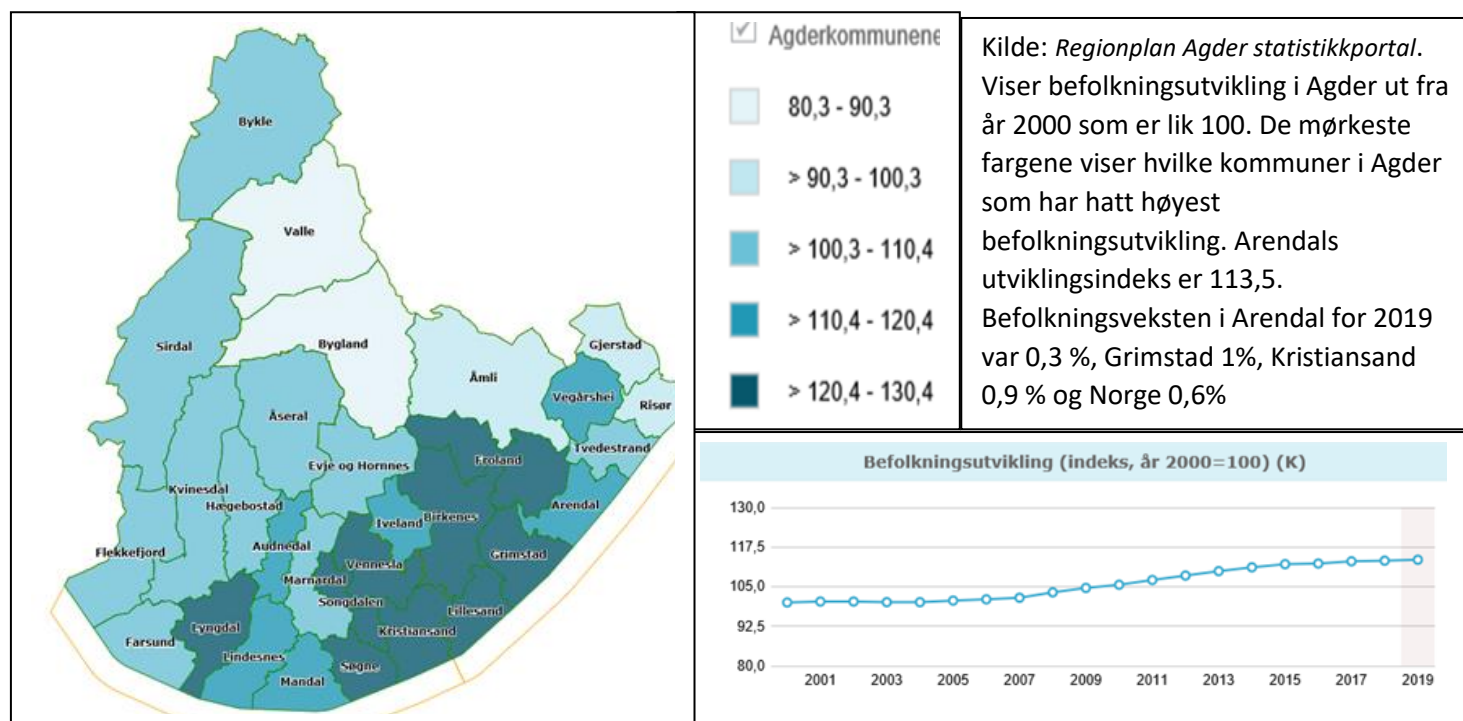

Figur 1 Modell på koblingsprosessen mellom folkehelse og plan. www.kommunetorget.no

Hvert fjerde år pålegger Folkehelseloven kommunene å lage en skriftlig oversikten over innbyggernes helsetilstand og de faktorer som påvirker denne. Dette dokumentet ivaretar dette lovkravet. Hvis en ønsker en grundigere oversikt over innbyggernes helsetilstand kan denne leveres av analysegruppa ved Tone Worren Kløcker.

Levekårssoner og befolkning

Arendal hadde 45 037 innbyggere pr. 2. kvartal i 2020, og er den nest største av 25 kommuner i Agder. Figuren under viser befolkningsutviklingen i Agder og en tabell for befolkningsutviklingen i Arendal fra 2001 til 2019.

Figur 2 Arendal utviklingsindeks befolkningen Kilde Agder Fylkeskommune

Arendal kommune inndelt i levekårssoner

Arendal kommune har arbeidet frem levekårssoner som skal være hensiktsmessig i levekårsarbeidet, og ble gjort første gang i levekårsrapport 2014 (forklaringsmodell finner en i Levekårsrapport 2014).

Formålet med oversikt over levekår er å avdekke områder med grobunn for opphoping av levekårsproblemer. Ved hjelp av utvalgte indikatorer får vi god informasjon om befolkningssammensetning, utdanning, inntekt, sosiale og helsemessige forhold og flyttinger, som gir et godt grunnlag for å iverksette tiltak med hensikt å forebygge eller forhindre at uønskede forhold utvikles eller forsterkes. Aldersfordelingen i de ulike levekårssonene vises i tabellen på de neste sidene.

Minner på at alle de 30 sonene domineres av mennesker uten levekårsproblemer, men noen soner har større sannsynlighet for konsentrasjon av grupper med dårlige levekår. Slike soner har ofte stort mangfold og oppleves for mange bedre å bo i enn andre områder. Undersøkelsen gir ikke grunnlag for å karakterisere soner som gode eller dårlige boområder.

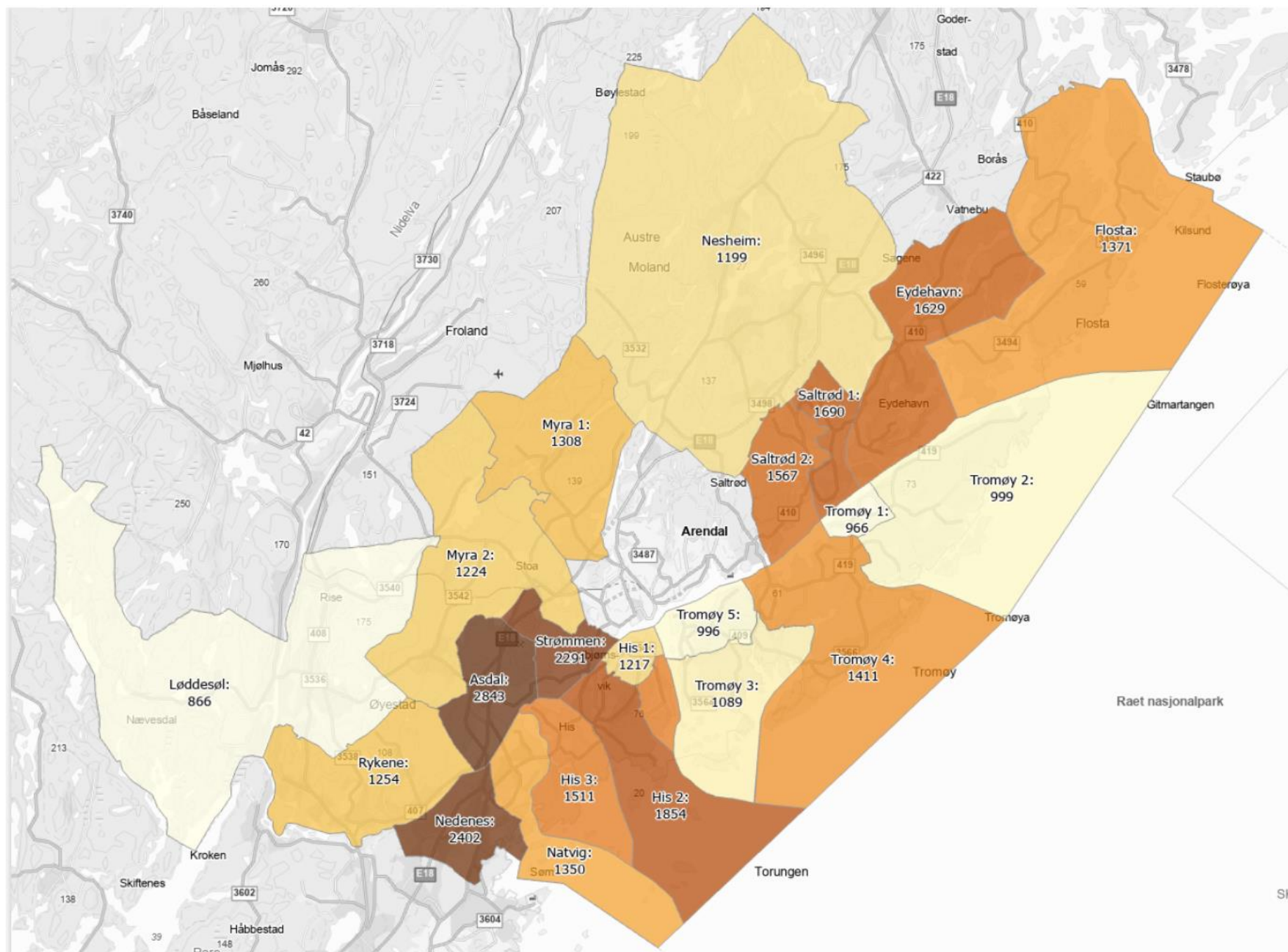

Tabell 1 antall innbyggere pr. levekårssone

Levekårs sone	Navn på sone	Alle innbyggere 01.01.2014	Alle innbyggere 01.09,2020	Inneholder grunnkrets
1	Tromøy 1	903	966	Kongshavn
2	Tromøy 2	1 015	999	Alve/Sandå/Åmdal, Ospestø/Hastensund, Skare
3	Tromøy 3	1 077	1 089	Brattekleiv, Rævesand, Færvik/Flangenborg, Merdø
4	Tromøy 4	1 270	1 411	Tybakken/Gjerrestad, Brekka/Heftet/Vågsnes
5	Tromøy 5	1 025	996	Pusnes/Roligheten, Steina
6	His 1	1 207	1 217	Kolbjørnsvik
7	His 2	1 904	1 854	His 1
8	His 3	1 407	1 511	Sandvigen, His 2
9	Nedenes	2 229	2 402	Nedenes
10	Natvig	1 275	1 350	Natvig
11	Rykene	1 215	1 254	Helle/Nersten, Rykene/Lindtveit
12	Løddesøl	861	866	Nævisdal, Løddesøl, Rise
13	Asdal	2 596	2 843	Asdal/Vrengen
14	Strømmen	2 293	2 291	Strømmen, Bie, Hansnes
15	Sentrum 1	849	1 099	Tyholmen, sentrum, Bendikskleiv/Langbrygga, Skytebanen, Fløyheia
16	Sentrum 2	1 355	1 318	Blødekjær, Naturparken, Håvet, Klinkenberg, Myrene, Torbjørnsbu
17	Sentrum 3	1 134	1 128	Neset, Høyveien, Skibberheia
18	Stinta	1 090	1 071	Stinta, Strømsbu, Gåsåsen
19	Moltemyr 1	2 107	2 164	Sprøkilen, Stensås, Torsbuåsen, Stenklev vest, Stenklev øst
20	Moltemyr 2	1 934	1 986	Grasåsen, Waglesgård, Nyli syd, Nyli nord, Jovannslia
21	Birkenlund 1	2 161	2 125	Barbugård, Hauene, Solåsen vest, solåsen øst, Birkenlund
22	Birkenlund 2	1 586	1 554	Kuviga, Sjølyst, Havstad
23	Birkenlund 3	1 642	1 482	Ribuåsen, Kirkefjell, Bjørnebo, Songe, Krøgenes
24	Saltrød 1	1 768	1 690	Helleheia, Helle, Stuenes
25	Saltrød 2	1 467	1 567	Haugered, Mørfjær, Vestre Saltrød, Alvika
26	Eydehavn	1 507	1 629	Gartha, Strengereid, Staknes, Nes, Snekkenes
27	Flosta	1 425	1 371	Vatnebu, Staubø, Holmensund, Brårvik, Narestø
28	Myra 1	1 145	1 308	Myra
29	Myra 2	1 143	1 224	Solberg, Omholt
30	Nesheim	1 161	1 199	Skjævestad, Karterød, Brekka, Voie, Fløystad
Totalt Arendal		43 841*	45 003*	*inkl personer «uten bopel», i 2014 var det 90 personer og i 2020 39 personer

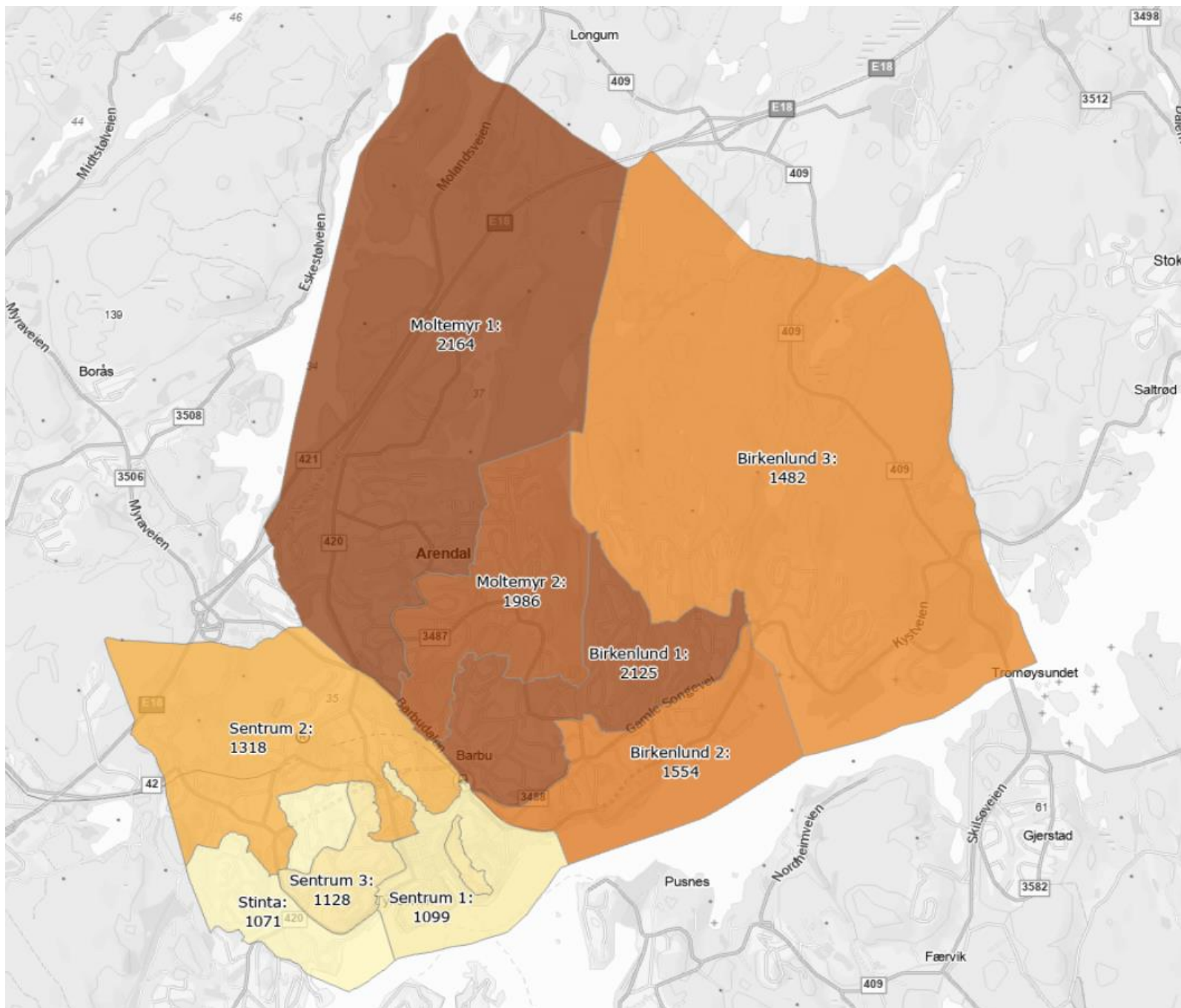

Figur 4 levekårssoner med antall innbyggere

Levekårs soner
Befolkning
Helse-tilstand
Levekår Og Utenfor-skap
Demografi
Næring Og økonomi
Helse-tjenester
Tillit og lokal-demokrati
Risiko Sårbar-het
Vedlegg

Figur 5 levekårssoner i sentrum med antall innbyggere

Levekårs soner
Befolk- ning
Helse- tilstand
Levekår Og Utenfor- skap
Demo- grafi
Næring Og økonomi
Helse- tjenester
Tillit og lokal- demo- krati
Risiko Sårbar- het
Referanse Vedlegg

Aldersfordeling, antall, pr. levekårssone pr 01.09.2020. Personer med ukjent bopel er ikke regnet med

Tabell 2 antall innbyggere pr. aldersgruppe pr. levekårssone

Levekårssone	Nr. levekårssone	0-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-66 år	67+	Sum	0-23 år
Tromøy_1	1	71	110	49	47	567	122	966	312
Tromøy_2	2	47	84	47	58	602	161	999	286
Tromøy_3	3	60	108	38	50	598	235	1089	299
Tromøy_4	4	72	125	55	77	808	274	1411	399
Tromøy_5	5	56	85	43	46	567	199	996	265
His_1	6	59	100	62	75	713	208	1217	368
His_2	7	92	130	67	102	1 104	359	1854	494
His_3	8	100	163	65	77	882	224	1511	476
Nedenes	9	155	226	83	104	1 500	334	2402	671
Natvig	10	79	114	48	66	763	280	1350	368
Rykene	11	89	124	43	50	801	147	1254	376
Løddesøl	12	40	77	41	45	533	130	866	241
Asdal	13	159	270	105	135	1 726	448	2843	825
Strømmen	14	101	213	72	116	1 393	396	2291	606
Sentrum_1	15	38	45	21	44	672	279	1099	194
Sentrum_2	16	67	83	34	63	929	142	1318	320
Sentrum_3	17	60	94	41	35	666	232	1128	264
Stinta	18	66	76	45	45	695	144	1071	282
Moltemyr_1	19	127	200	94	111	1 347	285	2164	632
Moltemyr_2	20	102	149	72	83	1 148	432	1986	492
Birkenlund_1	21	114	164	87	93	1 197	470	2125	542
Birkenlund_2	22	63	85	46	65	775	520	1554	304
Birkenlund_3	23	60	102	50	67	992	211	1482	369
Saltrød_1	24	82	156	67	69	1 055	261	1690	462
Saltrød_2	25	108	119	53	75	955	257	1567	431
Eydehavn	26	88	137	62	78	944	320	1629	434
Flosta	27	56	109	47	60	755	344	1371	340
Myra_1	28	79	167	79	71	789	123	1308	443
Myra_2	29	89	126	47	56	755	151	1224	374
Nesheim	30	78	114	49	60	677	221	1199	345
Hele kommunen		2 457	3 855	1 712	2 123	26 908	7 909	44 964	12 214

Levekårs soner
Befolk- ning
Helse- tilstand
Levekår Og Utenfor- skap
Demo- grafi
Næring Og økonomi
Helse- tjenester
Tillit og lokal- demo- krati
Risiko Sårbar- het
Vedlegg

Tilgjengelige indikatorer på sonenivå

Indikatorene fra SSB på sonenivå er tilgjengelige på forespørsel (excel) og i vår interaktive analyseportal, hvor du kan fordype deg i en sone, sammenligne soner eller se på utviklingen fra forrige kartlegging (2013). Analyseportal finnes på www.arendal.kommune.no under statistikk. Matrise vist i tabell 4, viser grad av utfordring pr. levekårssone sett i forhold til alle kommunes levekårssoner. Dette er de 17 levekårsindikatorene, og er tall fra 2018/2019:

- Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre,
- Barn 0-17 år som bor med bare mor eller bare far,
- Aleneboende,
- Lav utdanning, 30–39 år,
- Høg utdanning, 30–39 år,
- Ikke oppnådd kompetanse i løpet av 5 år, 21–29 år,
- Median inntekt etter skatt,
- Personer i lavinntektshusholdninger, EU-60,
- Barn i lavinntektshusholdninger, EU-60,
- Arbeidsavklaringspenger Personer 18-66 år,
- Registrert arbeidsledighet Registrerte arbeidsledige 15-74 år pr. november 2018,
- Registrert ungdomsledighet Registrerte arbeidsledige 15-29 år pr. november 2018,
- Sosialhjelpsmottakere Sosialhjelpsmottakere 16+ år i løpet av 2018,
- Mottakere av uførepensjon, 18-44 år,
- Overgangsstønad, kvinner 16-39 år,
- Antall barn 0-17 år med barnevernstiltak i løpet av 2018,
- Husholdninger som leier bolig pr. 1.1.2019

Levekårsmatrise Arendal kommune

Diagrammet viser 16 levekårsindikatorer (medianinntekt er ikke inkludert), som er satt sammen med kommunens 30 levekårssoner. Hver indikator er blitt vurdert ut fra verdien i hver sone og gradert med score fra 1-30, der 1 er sonen som er best stilt i forhold til utfordringsbildet og 30 den sonen som har det største utfordringsbildet for den aktuelle indikatoren. Deretter er summen summert for hver sone, delt på 16 indikatorer, som gir en samlet score.

I diagrammet er levekårssonene plassert slik at sonene som er best stilt i forhold til de valgte indikatorene står øverst, og de som har det største utfordringsbildet i forhold til alle indikatorene står nederst. Hver indikator er blitt kategorisert med fargekode etter grad av utfordring. Lys grønn 1-5, Grønn 6-10, Mellom grønn 11-15, Mørk grønn 16-20, Gul 21-25, Rød 26-30.

Resultatene fra tilsvarende matrise med tall fra 2012 (SSB) er sammenlignet med 2018 og viser positiv eller negativ endring i gjennomsnittscore.

Lys grønn 1-5
Grønn 6-10
Mellom grønn 11-15
Mørk grønn 16-20
Gul 21-25
Rød 26-30

Levekårs soner
Befolkning
Helse-tilstand
Levekår Og Utenfor-skap
Demografi
Næring Og økonomi
Helse-tjenester
Tillit og lokal-demokrati
Risiko Sårbarhet
Referanse Vedlegg

Tabell 3 Matrise over 16 levekårsindikatorer fordelt på 30 levekårssoner

Rangert etter grad av total utfordringsbilde	Innvandre re og norskfødt e med innvandre	Barn med enslige foreldre	Leide bolige r	Antall alene-boende	Lav utdan-ning, 30-39 år	Høy utdan-ning, 30-39 år	Ikke oppnå d kompetanse,	Personer i lavinntekt s-husholdni nger, EU-	Barn i lavinntekt s-husholdni nger, EU-	Mottake re av AAP, 18-66 år	Registre rt arbeids-ledighet, 15-74 år	Registre rt ungdom s-ledighet,	Sosial-hjelps mottake re 16+ år	Unge uføre pensjo nister, 18-44 år	Overgan gsstøna d kvinner 16-39 år	Barn med barne verns tiltak	Gj.sn scor e 2018	Gj. Scor e 2012	Endrin g 2012-2018 +/-	Rang ering 2012 1-30	Rang ering 2018	
06 His_1	5	15	11	9	2	2	5	11	13	5	1	3	9	1	6	1	6,2	7,6	1,4	2	1	06 His_1
08 His_3	8	2	3	2	1	1	9	3	4	1	22	27	4	3	8	2	6,3	5,2	-1,1	1	2	08 His_3
03 Tromøy_3	10	1	1	1	6	4	14	2	1	4	8	17	5	18	3	9	6,5	9,90	3,4	7	3	03 Tromøy_3
02 Tromøy_2	7	4	2	5	18	20	16	6	10	3	3	2	1	19	2	4	7,6	10,8	3,2	9	4	02 Tromøy_2
05 Tromøy_5	1	5	14	13	9	3	1	5	2	11	10	18	2	7	5	16	7,6	8	0,4	3	5	05 Tromøy_5
01 Tromøy_1	13	6	13	11	8	6	15	16	9	27	2	1	13	2	1	3	9,1	8,5	-0,6	5	6	01 Tromøy_1
28 Myra_1	18	7	9	8	5	13	3	14	11	13	6	8	3	14	16	13	10,1	11,7	1,6	10	7	28 Myra_1
30 Nesheim	2	3	10	4	11	27	7	1	3	16	7	9	6	27	17	23	10,8	12	1,2	12	8	30 Nesheim
09 Nedenes	17	11	6	15	7	17	11	4	6	14	4	10	10	17	21	8	11,1	10,5	-0,6	8	9	09 Nedenes
10 Natvig	15	13	21	21	4	7	2	8	7	2	5	26	15	4	9	21	11,3	12,3	1,0	13	10	10 Natvig
04 Tromøy_4	6	14	18	10	3	5	12	17	16	10	14	15	17	10	4	17	11,8	12,9	1,1	14	11	04 Tromøy_4
23 Birkenlund_3	16	16	4	7	13	8	4	13	20	7	17	7	18	15	12	12	11,8	9,6	-2,2	6	12	23 Birkenlund_3
07 His_2	14	10	16	16	16	9	6	7	5	9	11	20	14	22	7	11	12,1	8,3	-3,8	4	13	07 His_2
11 Rykene	9	12	5	6	15	26	17	10	15	12	15	4	16	5	19	14	12,5	14,1	1,6	16	14	11 Rykene
13 Asdal	11	27	12	19	10	14	8	12	14	6	12	19	11	12	22	6	13,4	16,3	2,9	17	15	13 Asdal
27 Flosta	4	8	8	12	24	21	13	9	8	22	18	21	8	25	15	26	15,1	11,8	-3,3	11	16	27 Flosta
12 Løddesøl	3	9	7	3	17	29	24	15	12	24	20	16	7	23	27	24	16,3	13,3	-3	15	17	12 Løddesøl
26 Eydehavn	12	19	19	17	14	23	22	18	17	28	27	12	12	11	14	19	17,8	16,7	-1,1	18	18	26 Eydehavn
22 Birkenlund_2	22	21	26	26	26	18	25	24	27	18	13	6	24	6	11	10	18,9	18,3	-0,6	19	19	22 Birkenlund_2
14 Strømmen	19	20	22	23	20	19	18	21	18	15	23	24	23	20	24	7	19,8	20	0,2	22	20	14 Strømmen
21 Birkenlund_1	26	26	17	24	23	15	21	19	24	8	9	13	20	21	26	28	20,0	21,4	1,4	24	21	21 Birkenlund_1
17 Sentrum_3	24	23	27	28	25	10	23	25	19	19	16	14	29	8	10	22	20,1	20,5	0,4	23	22	17 Sentrum_3
18 Stinta	25	22	28	25	22	11	10	27	23	17	24	25	25	13	28	5	20,6	18,8	-1,8	20	23	18 Stinta
24 Saltrød_1	20	18	15	18	21	28	19	22	22	29	26	29	21	9	18	15	20,6	22,2	1,6	25	24	24 Saltrød_1
29 Myra_2	21	28	25	22	12	16	20	20	21	26	19	22	19	24	23	18	21,0	19,8	-1,2	21	25	29 Myra_2
25 Saltrød_2	23	25	20	14	27	30	29	23	26	30	21	11	22	30	13	25	23,1	22,6	-0,5	26	26	25 Saltrød_2
15 Sentrum_1	27	30	29	30	19	12	26	29	29	20	28	5	28	16	30	29	24,2	24,8	0,6	28	27	15 Sentrum_1
19 Moltemyr_1	29	17	23	20	28	22	27	26	25	25	29	28	27	26	20	20	24,5	23,9	-0,6	27	28	19
20 Moltemyr_2	28	24	24	27	29	25	28	28	30	21	25	23	26	28	29	27	26,4	26,9	0,5	30	29	20
16 Sentrum_2	30	29	30	29	30	24	30	30	28	23	30	30	30	29	25	30	28,6	26,6	-2	29	30	16 Sentrum_2

Opphopning av levekårsutfordringer

Tabellen under viser 10 av 30 levekårssoner i Arendal kommune som har større belastning på levekårsutfordringer totalt sett. Ved å analysere eventuelle sammenhenger i utfordringsbildet i utvalgte soner, vil en kunne spisse innsats mot utvalgte målgrupper og hindre at uønskede forhold utvikles eller forsterkes.

Tabell 4 Levekårssoner med gjennomsnittlig høyere utfordringer

10 Levekårssoner med gjennomsnittlig høyest utfordring. Grunnlaget er summen av alle 16 levekårsindikatorer	Gjennomsnitt score 1-30 1 = ingen utfordringer, 30 = store utfordringer
21 Birkenlund_1	20,0
17 Sentrum_3	20,1
18 Stinta	20,6
24 Saltrød_1	20,6
29 Myra_2	21,0
25 Saltrød_2	23,1
15 Sentrum_1	24,2
19 Moltemyr_1	24,5
20 Moltemyr_2	26,4
16 Sentrum_2	28,6

Endring i verdier fra 2012-2018 pr. Levekårsindikatorer vises i Vedlegg (Tabell, s 50).

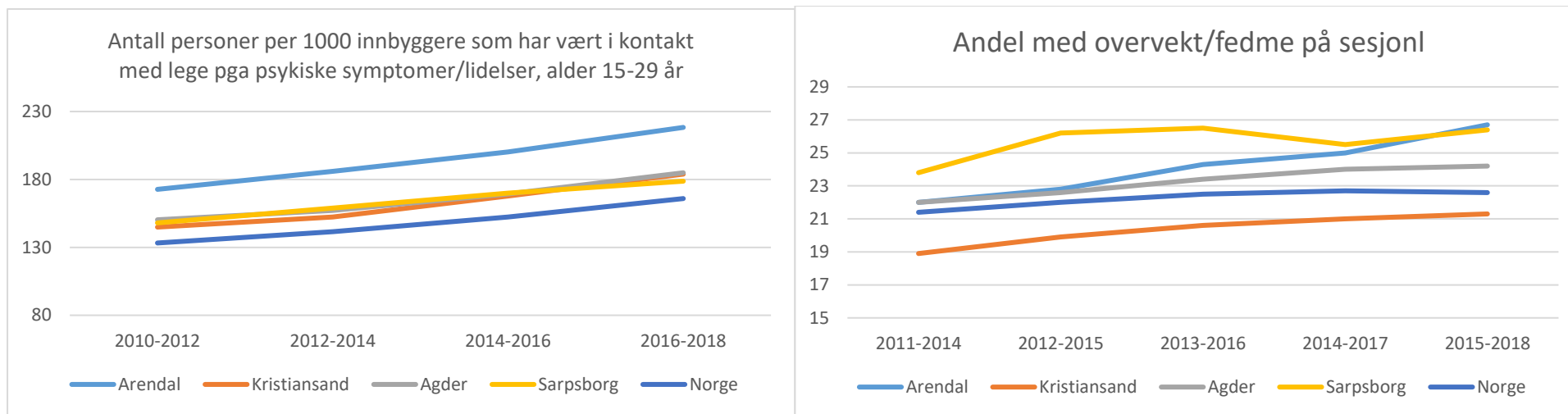
Helsetilstand

Fylkeshelseundersøkelsen i Agder 2019 ble gjennomført av Folkehelseinstituttet i samarbeid med Agder Fylkeskommune. Rapporten i sin helhet kan du lese mer om [her](#):

Sammenfattet og sammenlignet med undersøkelsen i 2016 sier den at:

- Mulig positiv endring med tanke på fornøydhet med livet
- Andelen med psykiske plager øker. Flere kvinner melder om psykiske plager enn menn, utpeker seg i alder 18-29 år. Psykiske plager synker med utdanningsnivå og med å være i en arbeidssituasjon. 674 selvmord i Norge i 2018, hvor 472 var menn og 202 kvinner.
- Kroppsmasse indeks øker i aldersgruppene frem til 67 år. Samtidig ser en at det drikkes mer brus for begge kjønn og spises mindre frukt, grønnsaker og fisk i 2019 enn i 2016. Det er nedgang i hyppig fysisk aktivitet og i varighet når en først trener.
- Nedgang fra 10,5-8,6 % daglig røykere – økning fra 7,5-10,7 % daglig som snuser.
- Oppgang i andel som drikker alkohol 2-3 ganger i uka eller oftere (16,5-19%). Liten nedgang på de som drikker 5 eller flere enheter hver gang de drikker.

Data hentet fra kommunehelse statistikkbank underbygger utfordringer innenfor psykisk helse og overvekt. Grafene viser at Arendal har et høyere antall personer som oppsøker lege pga. psykiske symptomer, og at andelen med overvekt og fedme øker hos personer som har vært på sesjon i militæret enn hos sammenligningskommuner og landet for øvrig. Sarpsborg likner i størrelse etc. på Arendal og er av Kommunebareometeret definert som Arendals tvilling, de er derfor med som sammenlikningsgrunnlag under.

Figur 6 Kilde: KommuneHelse statistikkbank

Levekår og utenforskap

Sosiale ulikheter i helse beskrives som systematiske forskjeller i helsetilstanden og som følge av sosiale og økonomiske kategorier (særlig yrke, utdanning og inntekt). Disse helseforskjellene er sosialt skapt og mulig å gjøre noe med. De sosioøkonomiske variablene er et uttrykk for tilgang på en rekke ressurser, både materielle og psykososiale – som påvirker helsen. Levekår defineres som individenes tilgang på ressurser, slik som inntekt, formue, helse og kunnskaper som kan brukes for å styre eget liv. I tillegg vil tilgangen på kollektive organisasjoner være av vesentlig betydning¹. Tanken er at de levekår et menneske oppnår i livet, eller i perioder av livet, er avhengig av de ressurser som individet har til rådighet. Betydningen av individets ressurser, når de skal omsettes i levekår, vil være avhengig av forhold på arenaene som omsetningen av ressursene skal finne sted, og kan fremvises slik:

Ressurser → **Arenaer** → **Levekår**

Ressurstilnærming legger vekt på at levekår er påvirket av ressurser og følgende ressurser er oppnevnt som de viktigste der ulike komponenter påvirker hverandre²:

*Helse og tilgang på medisinsk behandling	*Boligmiljø og tilgang på tjenester i nærmiljøet
*Sysselsetting og arbeidsvilkår	*Familie og sosiale relasjoner
*Økonomiske ressurser og forbruksmuligheter	*Sikkerhet for liv og eiendom
*Kompetanse og utdanningsmuligheter	*Rekreasjon og kultur
*Politiske ressurser og demokratiske rettigheter	

Slik kan en forstå at levekår er noe som kan skapes og endres gjennom bevisst og målrettet handling

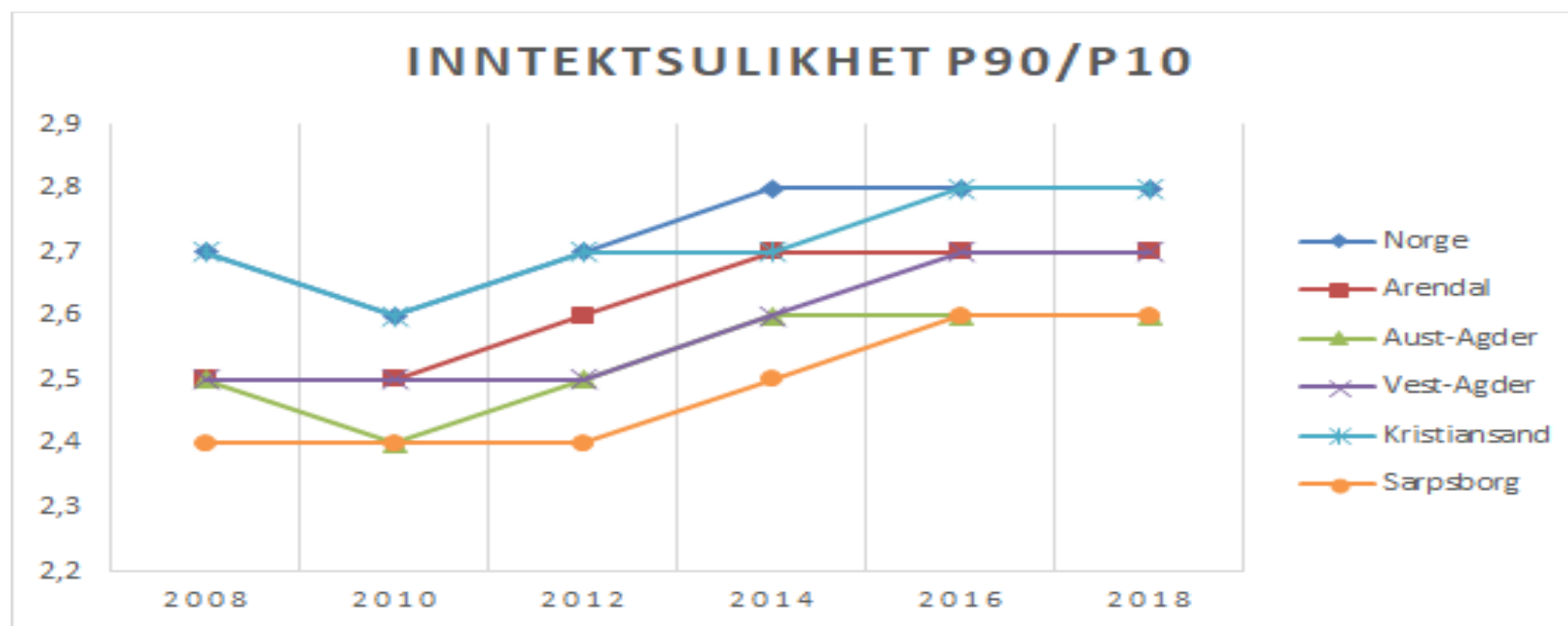
¹ Helse og omsorgsdepartementet. Levekår i Norge: er graset grønt for alle? 1993;NOU 1993:17.

² Fyhn AB, Dahl E. Mot tredje generasjons levekårsforskning: livsløp, inntekt og levekår. Oslo: Forskningsstiftelsen FAFO; 2000.

Inntekt og sysselsetting

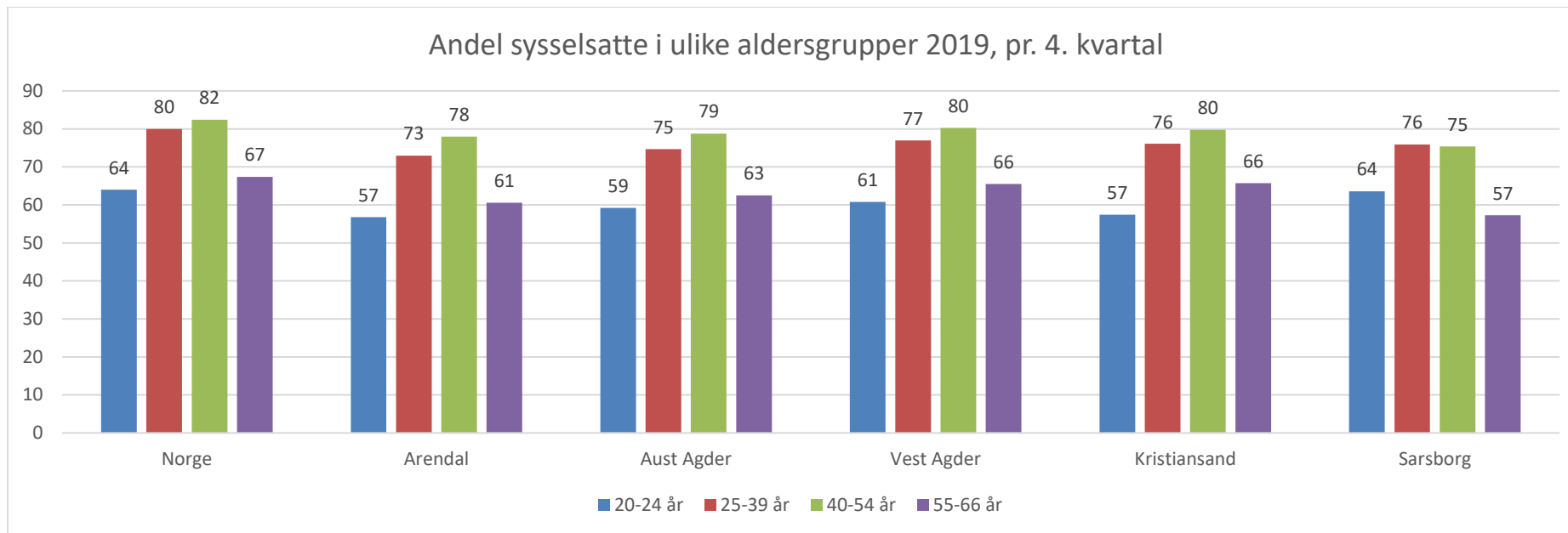
Stor inntektsulikhet i en kommune kan være en pekepinn på at det også er store sosiale helseforskjeller i kommunen. De siste 35 årene har alle inntektsgrupper i landet fått bedre helse, men helsegevinsten har vært størst for personer med lang utdanning og høy inntekt.

Inntektsulikhet vist med P90/P10 i figuren viser forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen, og forklares ved at dersom man sorterer 100 personer stigende etter inntekt, er P90/P10 forholdet mellom inntekten til person nummer 90 (den tiende høyeste) og person nummer 10 (den tiende laveste). For Arendal sin del vil det si at forholdet mellom inntekten til de som ligger på P90 er 2,7 ganger så høy som de som ligger på P10. Figuren viser at det er en økende forskjell i inntektsulikhet og dermed at de sosiale helseforskjellene fortsetter å øke.

Figur 7 Inntektsulikhet. Kilde SSB tabell 09114

Arbeid og sysselsetting er bærebjelken for velferd, både i samfunnet og for individer med tilgang på sosiale arenaer og ressurser som gir direkte og indirekte påvirkning på kommunens levekår. Som figuren nedenfor viser så har Arendal en lavere sysselsettingsgrad enn landet som helhet innenfor alle aldersgrupper.

Figur 8 andel sysselsatte sammenligning. SSB tabell 06445

Sysselsettingsgraden

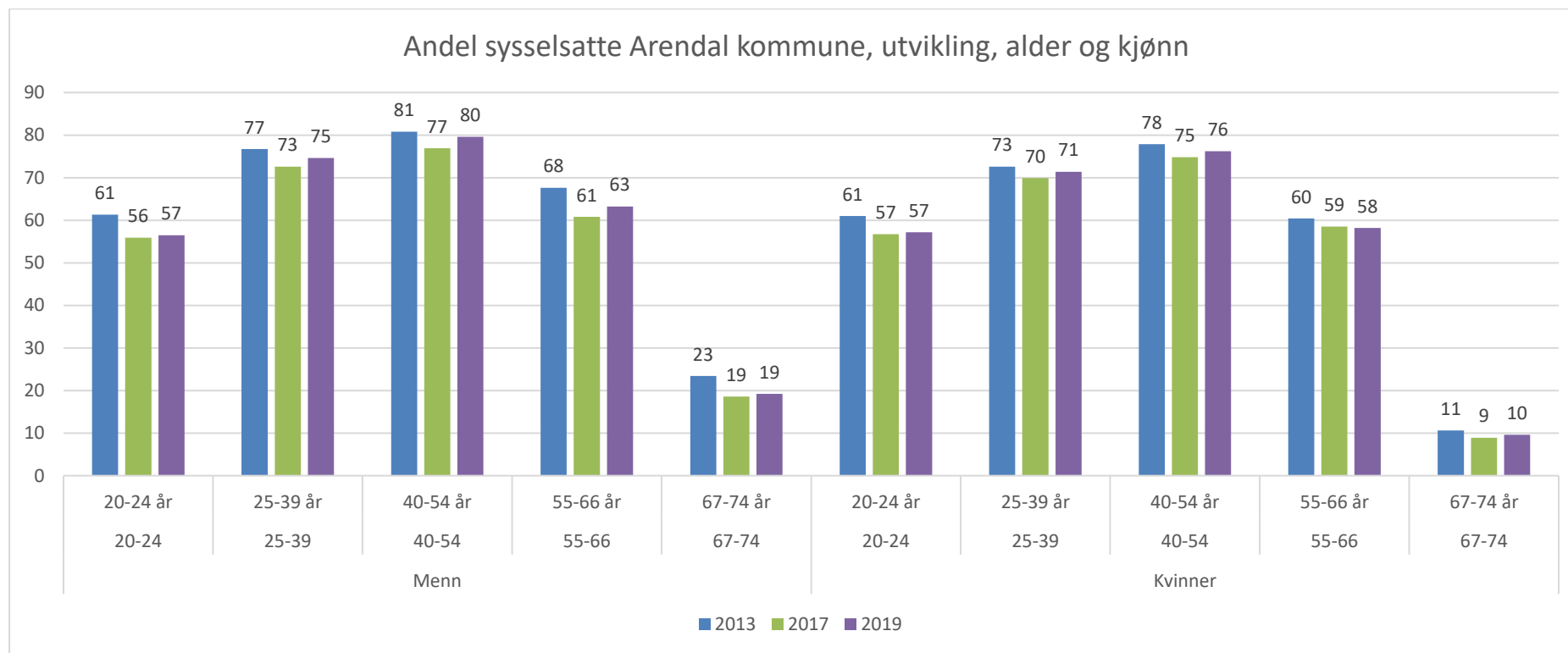
Tabellen under viser at det er færre sysselsatte i Arendal enn i landet og stort sett gjelder dette også når vi sammenlikner med Agder. Det er mange som står utenfor arbeidslivet. Det er viktig for Arendal å få særlig unge inn i arbeid. Lav sysselsetting gir utfordringer knyttet til utvikling og opprettholdelse av velferdssamfunnet, både i form av tjenester og offentlig inntektssikring. Årsakene til lav sysselsetting kan handle om flere ting, men det kan være manglende kompetanse og kvalifikasjoner, helsemessige utfordringer med mer.

Tabell 5 SSB tabell 06445, andel sysselsatte

		Sysselsatte i prosent av befolkningen					
		Arendal		Aust-Agder		Landet	
		2015	2019	2015	2019	2015	2019
Menn	25-39 år	72,5	74,6	74,2	76,6	80,0	82,1
	40-54 år	77,0	79,6	79,0	80,9	83,2	84,2
	55-66 år	64,1	63,2	64,8	66,1	70,1	71,3
Kvinner	25-39 år	70,4	71,4	71,4	72,9	75,9	77,9
	40-54 år	76,4	76,2	76,8	76,7	80,3	80,5
	55-66 år	59,6	58,2	59,7	59,1	63,0	63,5

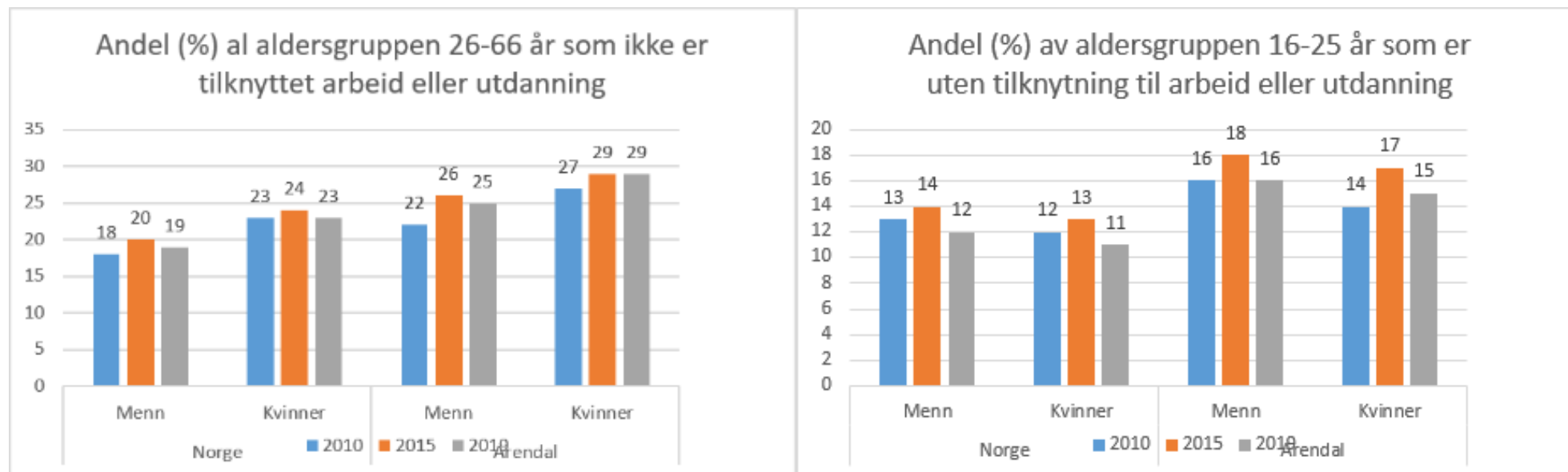
Diagrammet under viser utvikling og fordelingen av sysselsettingsgraden i Arendal kommune fordelt på kjønn og alder

Figur 9 Andel sysselsatte Arendal utvikling. SSB 06445

Uten tilknytning til arbeid eller utdanning

Andel uten tilknytning til arbeid eller utdanning henger sammen med andel uføretrygdde, men det er flere grupper som kommer innunder denne kategorien enn uføre. Sysselsettingsgraden er lavere for alle i arbeidsfør alder i Arendal sammenliknet med Norge. Det er også en tydelig kjønnsforskjell der langt flere kvinner står uten tilknytning til arbeid eller utdanning.

Figur 10 Andel sysselsatte kjønn, aldersgrupper og utvikling. Kilde KommuneHelse statistikkbank

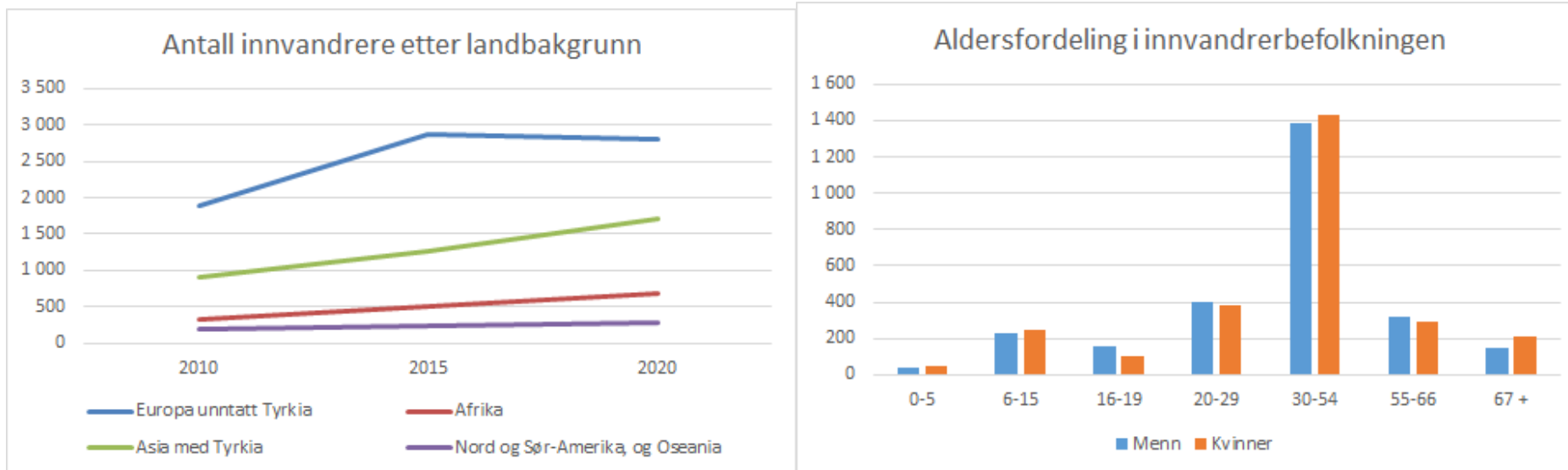
Figur 10 viser to aldersinndelinger for personer som ikke er knyttet til arbeid eller utdanning. Vi ser at det er noe flere menn i aldersgruppen 16-25 år som ikke er i arbeid eller utdanning enn kvinner, og at det er tydelig flere i Arendal enn i landet som står utenfor arbeid og utdanning i begge aldersgruppene.

I aldersgruppen 26-66 år er det en høyere andel kvinner enn menn som står utenfor arbeid eller utdanning i Arendal enn landet forøvrig.

Innvandrere

En studie finner at innvandreres sannsynlighet for å være i jobb øker når utdanningen er tatt i Norge, dette gjelder uavhengig av utdannings grad fra utlandet, men som for den generelle befolkningen vil sannsynligheten for å være i jobb øke med utdanningsnivå.

Innvandrerbefolkningen i Arendal har økt fra 3 308 personer i år 2010, til 5 475 personer i 2020. I motsetning til mange andre kommuner i Norge så er over 50 % av innvandrerne i Arendal fra Europa, det vil si arbeidsinnvandrere. Antallet arbeidsinnvandrere har holdt seg ganske stabilt de siste årene, mens antall flyktninger har økt, spesielt fra Asia. Innvandrerne fra Asia kommer i all hovedsak fra Syria og Afghanistan, mens innvandrerne fra Afrika kommer fra Eritrea og Somalia. Totalt sett er det god kjønnsbalanse i innvandringen, med en overvekt av menn fra Europa og Afrika, og med en overvekt av kvinner fra Asia og resten av verden.

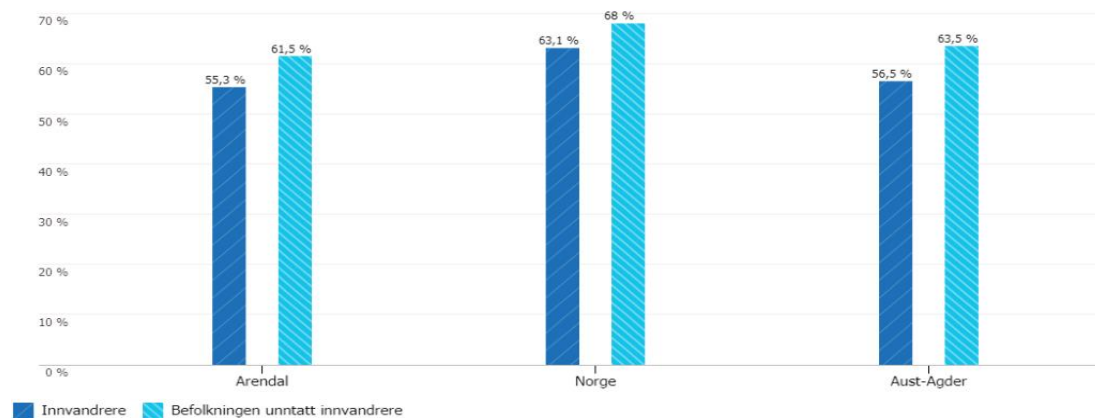
Figur 11 Kilde: SSB tabell 07110

Innvandrerbefolkningen har en helt annen aldersfordeling enn "ikke-innvandrerbefolkningen". De fleste er i arbeidsfør alder, noe som muligens kommer av at over halvparten er arbeidsinnvandrere, og en stor del av disse er personer som selv anser at de er her midlertidig. Når de blir eldre, vil sannsynligvis polakker og litauere flytte tilbake til sine hjemland og nyte pensjonisttilværelsen der.

Sysselsetting innvandrere

Innvandrerens deltagelse i arbeidsliv står sentralt i norsk integreringspolitikk. Målet om økt deltagelse i arbeidslivet begrunnes på flere måter. Arbeidsdeltagelse er en kilde til selvstendighet for den enkelte og økonomisk selvforsørgelse. Arbeidslivet er også en viktig arena for sosial integrering og gir mulighet for å utvikle sosiale bånd, nettverk og tilhørighet. I tillegg har det en stor samfunnsøkonomisk begrunnelse, med ivaretagelse av den norske velferdsmodellen. Når arbeidsledigheten er 3,7 for den generelle befolkningen var den på 7,7 blant innvandrere. Kjønnforskjellen i sysselsetting er betydelig større blant innvandrere enn i den øvrige befolkningen, og forskjellen mellom kvinner med og uten barn er også større blant innvandrere enn befolkningen ellers. Sysselsettingsnivået varierer med landbakgrunn, der innvandrere med bakgrunn fra Asia og Afrika har et betydelig lavere sysselsettingsnivå enn andre grupper.

Sysselsetting (prosent)

Figuren viser andel sysselsatte fordelt etter bakgrunn i 2018 i Arendal, Aust-Agder og Norge.

Kilde: SSB, sist målt: 31.12.2018

Figur 12 Sysselsetting innvandrere og øvrige befolkningen

Lavinntekt

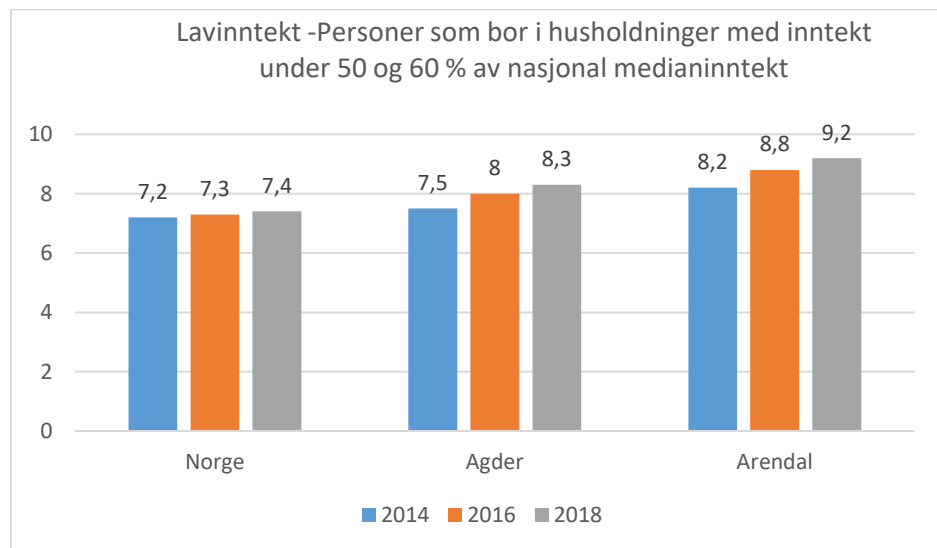
Den vanligste måten og måle fattigdom på er å ta utgangspunkt i inntekt. Lavinntektsgrensen blir definert etter inntektsfordelingen i samfunnet. Det er mest vanlig å bruke 60 % av medianinntekten som grense, her er også 50% av medianinntekten inkludert. Det er en økende andel voksne og barn som vokser opp i lavinntektshusholdninger i Norge.

Situasjonsbeskrivelse om lavinntekt blant innbyggere i Arendal:

- Andelen med relativ lavinntekt har økt hvert år siden 2010
- Det har blitt færre eldre i lavinnteksgruppen nasjonalt, men flere barn og unge
- Mange eldre i lavinnteksgruppen har formue
- Inntektsforskjellene i Norge har økt siden 2009
- Personer med innvandrerbakgrunn er betydelig overrepresentert i gruppen vedvarende lavinntekt
- I Arendal har økningen skjedd raskere enn i Norge og i regionen. Levekårssonene viser interne forskjeller i forhold til barn og unge som bor i lavinntektshusholdninger

Det å belyse økonomi og levekår for grupper som er overrepresentert nederst i inntektsfordelingen kan gi oss et kunnskapsgrunnlag som bistår i å spisse tiltak for innbyggere i et forebyggende perspektiv. Derfor trekker vi inn andre indikatorer enn lavinntekt, som kan beskrive levekårsutviklingen for ulike grupper i samfunnet.

Følgende 10 indikatorer viser lavinntektsgrupper, og er alle nyttige når det skal kartlegges utfordringer knyttet til lavinntekt: Barn og barnefamilier, aleneboende i tre aldersgrupper over 35 år, mottakere av sosialhjelp og kvalifiseringsstønning, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, aleneboende med minste pensjonsnivå, etterlatte pensjonister, uføretrygdte, personer med nedsatt arbeidsevne, langtidsledige og mottakere av supplerende stønader.

Figur 13 Lavinntekt. Kilde KommuneHelse statistikkbank

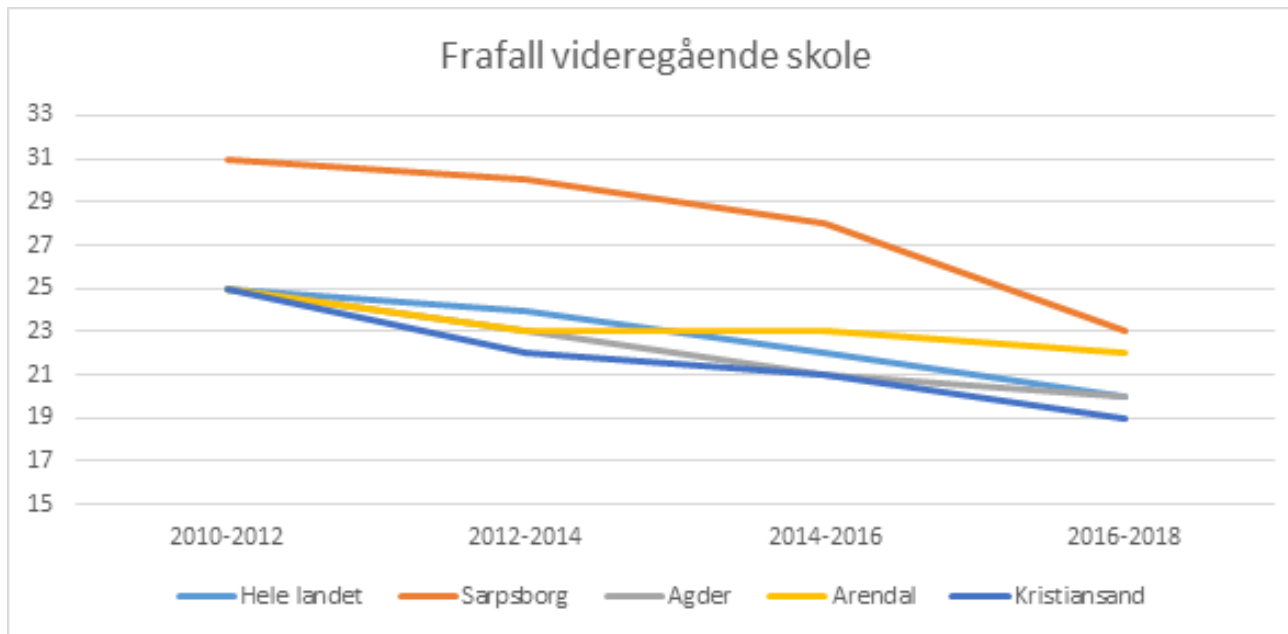
Fullføring av videregående skole

Det er færre i Arendal enn i landet og Agder som fullfører videregående skole på normert tid. Utdanningsnivået er lavere i Arendal enn landet. Lavt utdanningsnivå er den største risikofaktoren for å havne utenfor arbeid og utdanning.

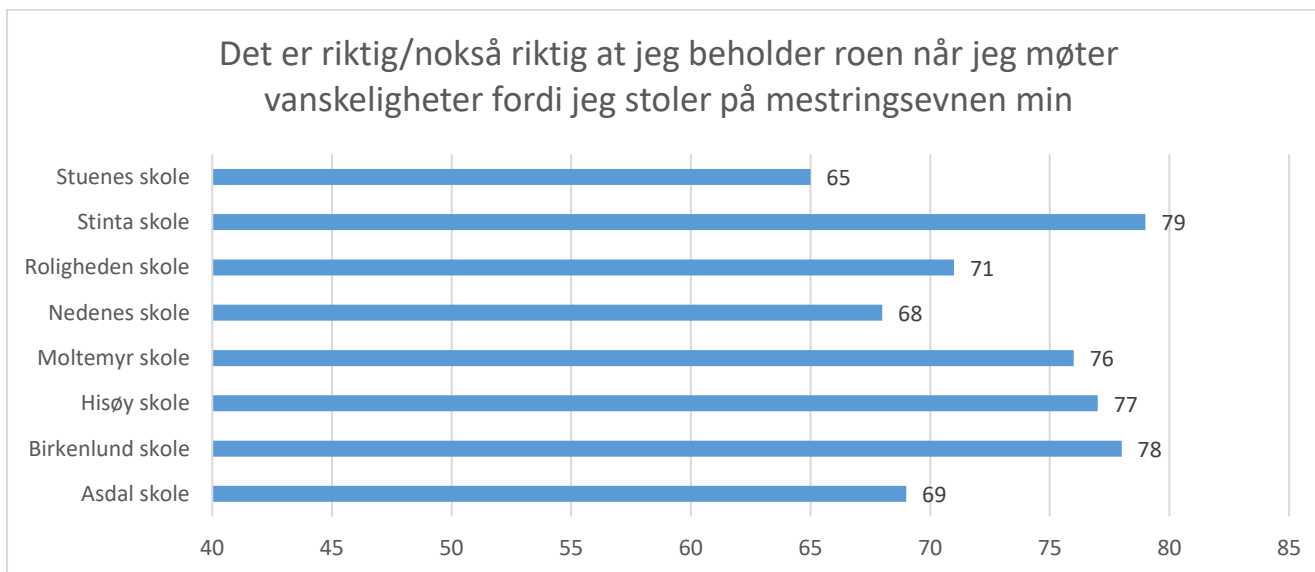
Å gjennomføre videregående skole betyr økt mulighet til deltagelse i arbeidslivet og tilgang på sosial kapital som igjen påvirker helsetilstanden.

- Frafall i videregående skole i Arendal har gått ned fra 23 – 22 % siste årene, men vi har høyere frafall enn landsgjennomsnittet og regionen.
- De sosiale forskjellene går i arv. Unge med foreldre med lav utdanning har større sannsynlighet for å ikke fullføre videregående skole sammenlignet med de som har foreldre med høyere utdanning.
- UngData viser hvordan barn og unge opplever hverdagen sin opp mot skole, foresatte, venner og nærmiljø. Resultatene synliggjør positive og negative forskjeller internt i kommunen og i regionen og er et viktig verktøy for å styrke mestring, tilhørighet, trivsel og trygghet på alle arenaene som styrker gjennomføringsevnen. Forskjellene internt i kommunen synliggjøres i Figur 13. Øvrige resultater fra UngData undersøkelsen i Agder 2019, og pr. kommune finnes på <https://www.ungdata.no>.

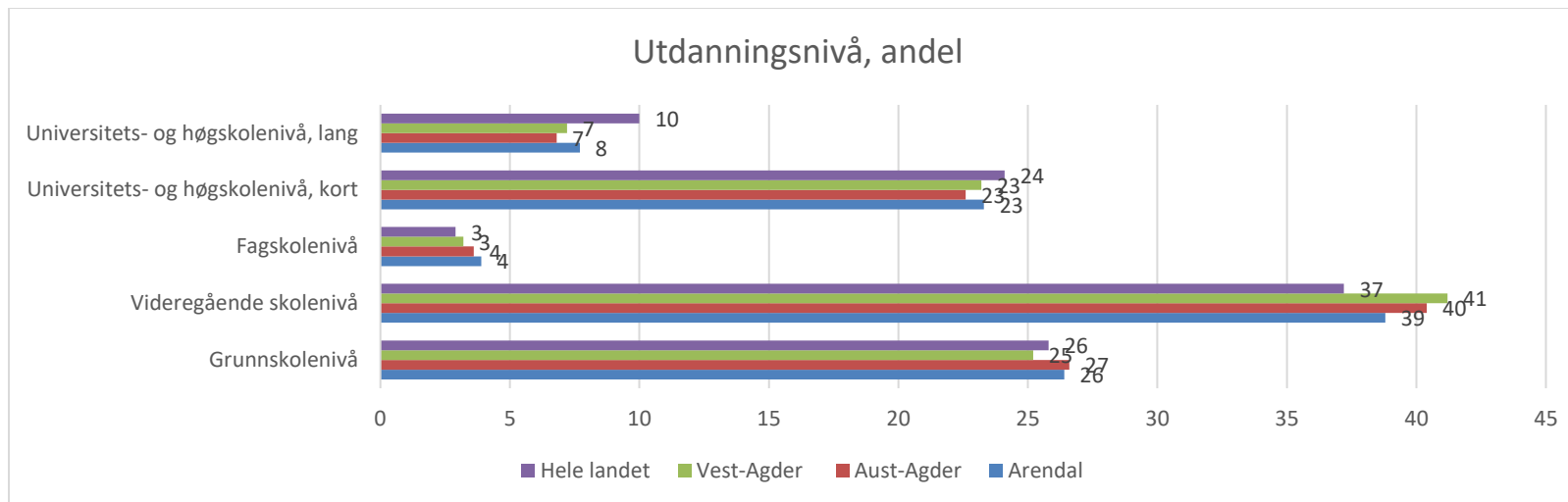

Figur 14 Frafall vgs. Kilde: kommunehelse statistikkbank

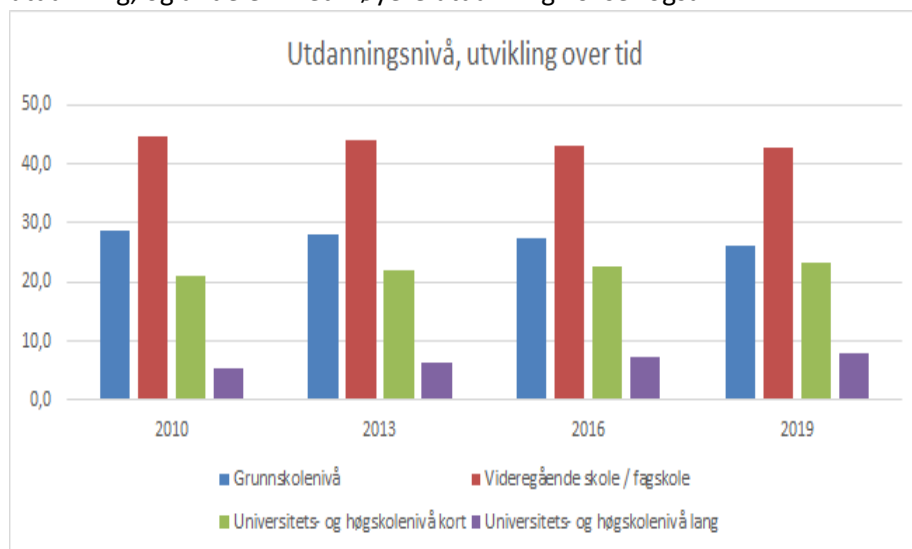

Figur 15 Mestringsopplevelse. UngData Agder 2019. Arendal kommunes 8-10 trinn

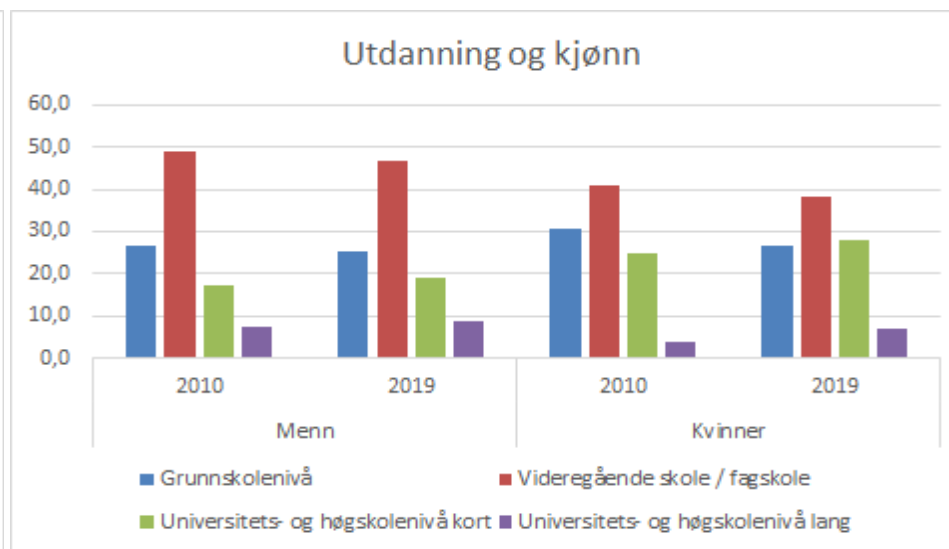

Figur 16 Utdanningsnivå, andel. Kilde: SSB tabell 09429

Arendal har et lavere utdanningsnivå enn landet som helhet, men det går riktig vei. Andelen med bare grunnskole går ned av seg selv fordi nesten alle nå tar videregående utdanning, og andelen med høyere utdanning vokser også.

Figur 17 Utdanningsnivå, utvikling. Kilde: SSB tabell 09429

Figur 18 Utdanning og kjønn. Kilde: SSB, tabell 09429

Samtidig er det i Arendal som i resten av landet en klar kjønnsforskjell når det gjelder utdanning. Kvinner tar i større grad enn menn høyere utdanning, men de er også overrepresentert i andelen med bare grunnskole, noe som nok skyldes at det blant eldre kvinner er en stor andel uten videregående eller høyere utdanning. Menn er overrepresentert i andelen med videregående og fagskole som høyeste utdanningsnivå. Spesielt i fagskolen er det en overrepresentasjon av menn.

Barnefattigdom

Barnefattigdom i Norge regnes ut fra andelen av barn som vokser opp i husholdninger med en samlet inntekt som er lavere enn 60% av medianinntekten i Norge. I Arendal omfatter det 1225 barn i alder 0-17 år, eller 13,1 % av barna (2018, SSB). Barn som oftest rammes av fattigdom er (Bufdir.no):

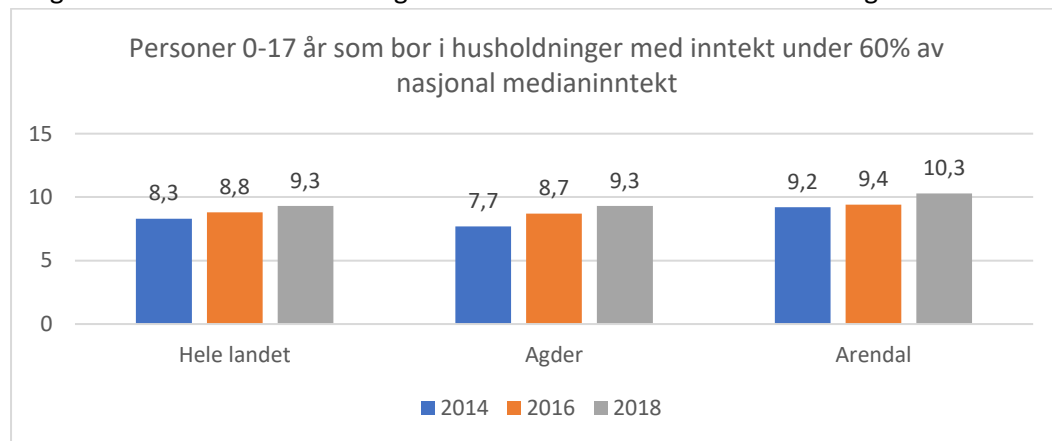
- Barn i husholdninger uten yrkestilknytning
- Barn i husholdninger hvor hovedinntektstaker har lav utdanning
- Barn med enslige forsørgere
- Barn i husholdninger som mottar over halvparten av samlet inntekt gjennom offentlige føringer
- Barn med innvandrerbakgrunn

Tabellen under viser antall og andel av flere indikatorer knyttet til barnefattigdom i Arendal. Hvorpå andelen sammenlignes med Agder.

Tabell 6 Kilde: Bufdir.ni/statistikk og analyse/barnefattigdom

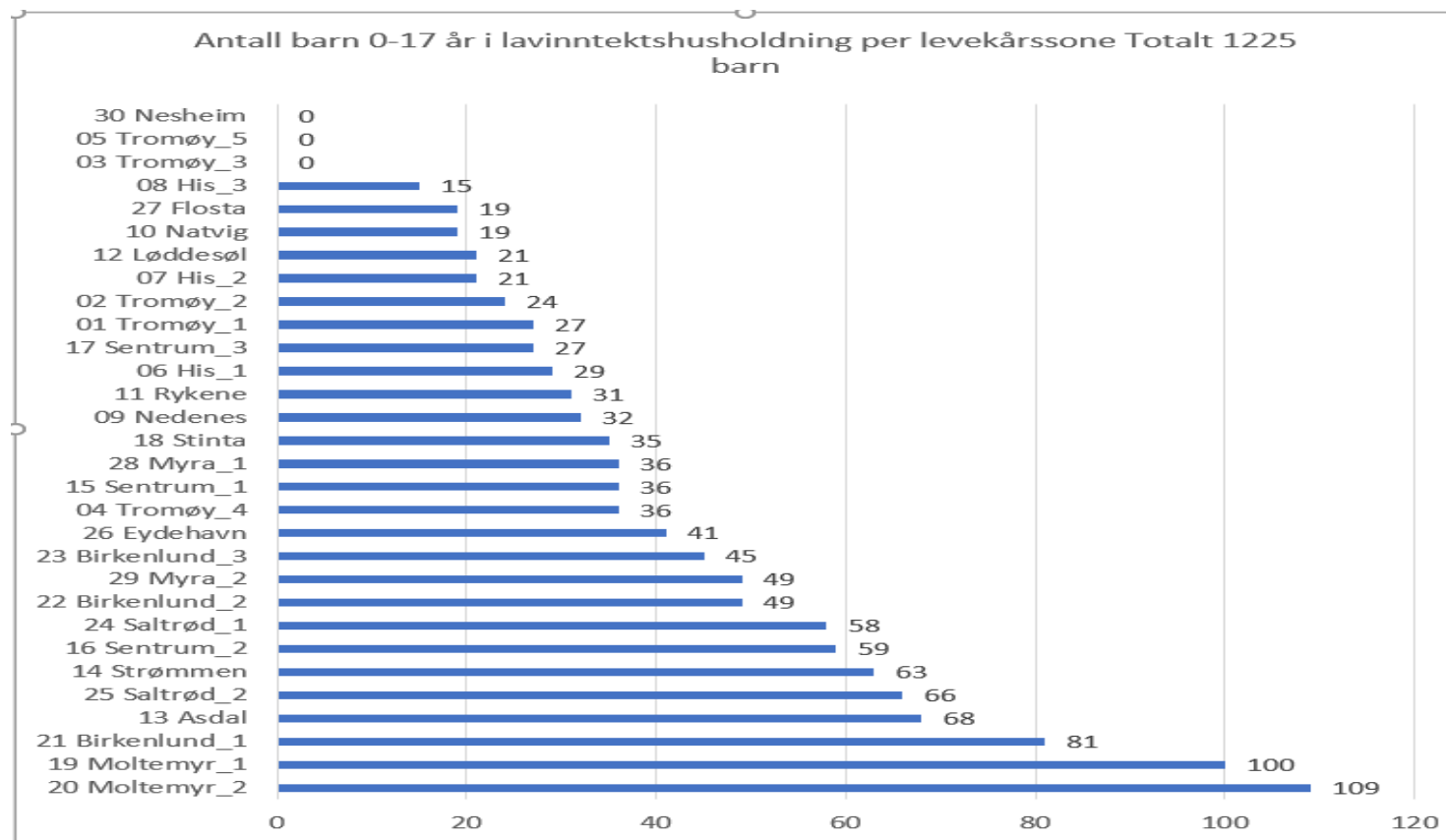
Arendal kommune	Antall husholdninger Arendal	Prosent Arendal	Agder
Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt (2017)	630	11,9	10,9
Barn i husholdninger med lavinntekt siste år (2017)	568	10,6	9,7
Barn i husholdninger med lavinntekt siste år etter lokale lavinntektsgrenser (2017)	488	9,1	8,1
Barn i innvandrerhusholdninger med lavinntekt, fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA og Oseania utenom Australia og New Zealand (2017)	202	38,4	41,7
Risiko			
Barn i husholdninger med enslig forsørger (2017)	1144	21,3	18,7
Barn i husholdninger uten yrkestilknyttede personer	703	13,1	12
Barn i husholdninger som mottar sosialhjelp i løpet av året (2017)	378	7	6,3
Barn i husholdninger der minst en person mottar uføretrygd (2017)	622	11,6	11,1
Barn 6-17 år i husholdninger med lavinntekt som bor i leid bolig	354	50,9	54
Husholdninger med barn 0-17 år med lavinntekt som bor i leid bolig	306	52,8	56,1

Diagrammet under viser utviklingen av andel barn som bor i husholdninger med lavinntekt i Arendal, og sammenlignet med Agder og Norge.

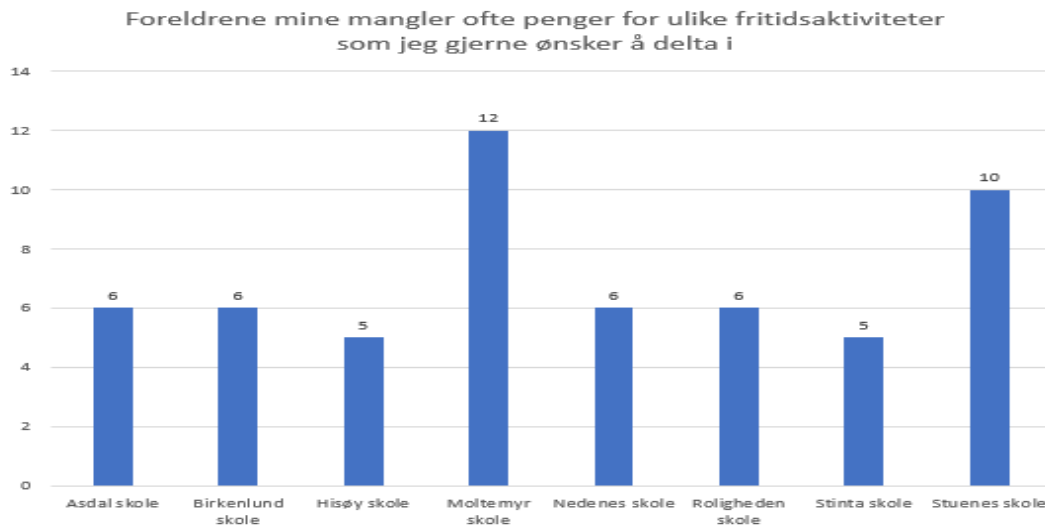

Figur 19 barn i husholdninger under 60 % av medianinntekt

Indikatoren barn i lavinntektshusholdninger gir oss tilgang på både andel og antall barn pr. levekårszone i Arendal. Under vises antall for å synliggjøre individene og de aktuelle levekårszonene med opphopning. Soner der det står 0, betyr at antallet er «prikket», som betyr at det er anonymisert av personvern hensyn da antallet er for lavt.

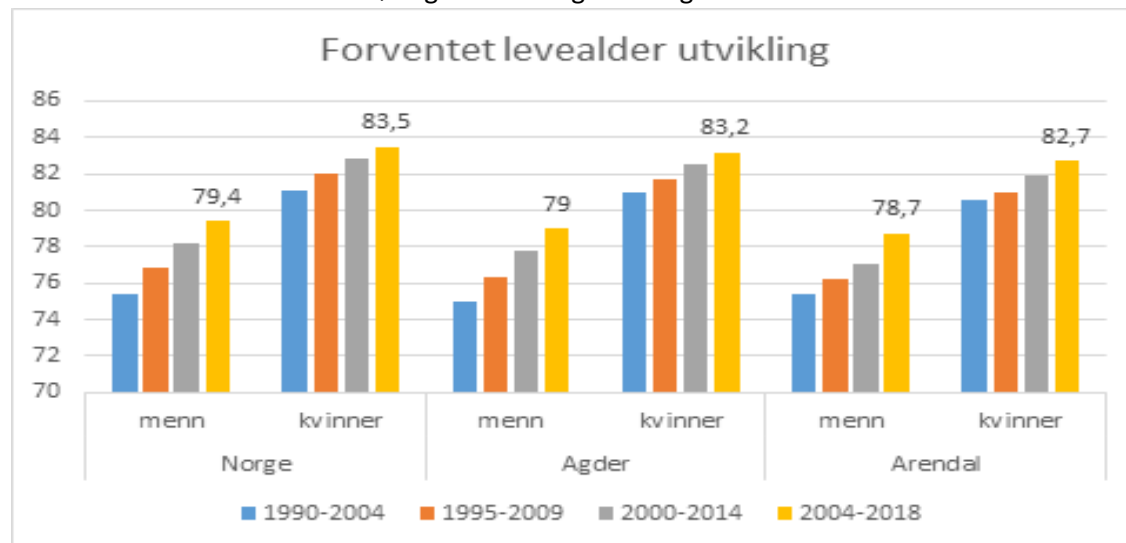
Figur 20 Kilde: SSB

Figur 21 Kilde: Ungdata Agder 2020

Sosial ulikhet i helse

Forventet levealder kan gi informasjon om helsetilstanden i befolkningen. Det er forskjeller mellom regioner, fylker og områder i kommunen når det gjelder dødelighet og forventet levealder. De siste 30 årene har alle grupper i befolkningen fått bedre helse, men helsegevinsten har vært størst for gruppen med høy utdanning og høy inntekt, ifølge SSB. Tabellen viser at Arendal ligger under i forventet levealder for både kvinner og menn i forhold til Agder og nasjonalt, men at det er samme positive trend på økt levealder for Arendal som den øvrige befolkningen i Norge.

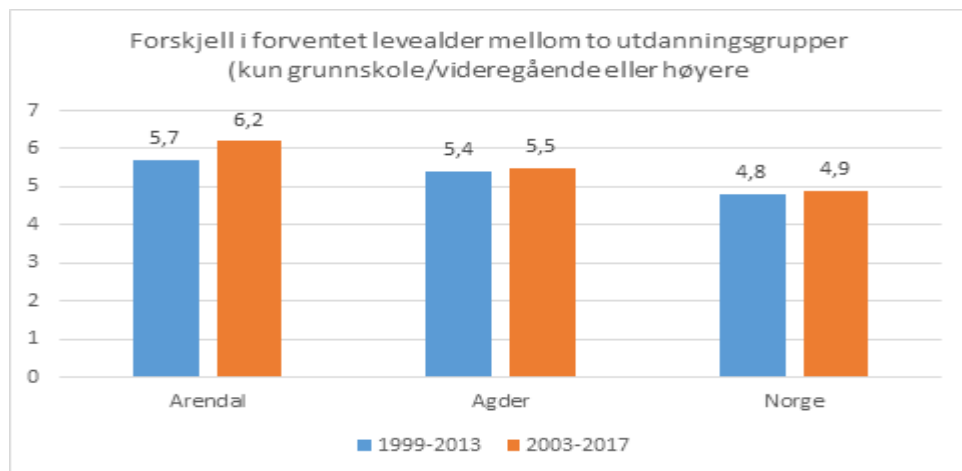

Figur 22 Kilde>. kommunehelse statistikkbank

Ungdata undersøkelsen viser resultater pr. oppvekstområde/skolekrets. En kan kombinere leveårsdata og Ungdata undersøkelsen og finne resultater som styrker hverandre. Her sammenfaller resultatene om at Moltemyr har en større andel innbyggere med lavinntekt. Moltemyr er også mottaksskole for barn med innvandrerbakgrunn som har behov for spesialundervisning.

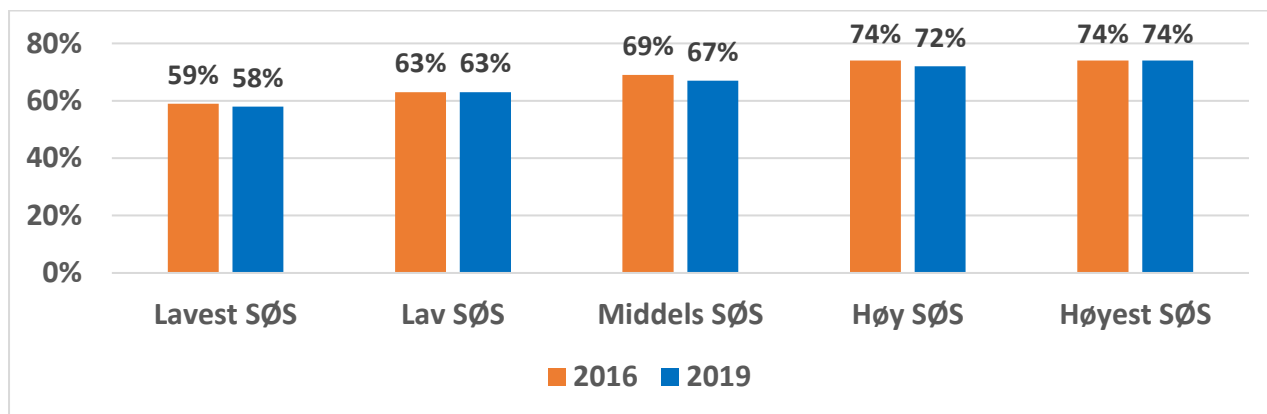

Det er store sosiale forskjeller i dødelighet i Norge, der personer med høyere inntekt, utdanning og posisjon i arbeidslivet gjennomgående har lavest dødelighet. Tall for 2015 viser at menn i universitets- eller høyskoleutdanning har 6,4 år lengre forventet levealder enn menn med grunnskole, for kvinner er forskjellen 5 år. Dersom man i tillegg er gift og har ektefelle på samme utdanningsnivå er levealderen 8-9 år høyere enn for ugifte personer med grunnskoleutdanning. Tabellen under viser årene 1999-2013 og 2003-2017 og forskjellen i forventet levealder mellom de med grunnskole og de med videregående eller høyere utdanning. For 2003-2017 skiller det 6,2 år i forventet levealder, mens det nasjonalt skiller 4,9 år. Dette viser at forskjellene mellom de to utdanningsgruppene er større i Arendal enn i Agder og nasjonalt.

Figur 23 forskjell forventet levealder utdanningsgrupper. Kommunehelse statistikkbank

At økonomiske og sosiale bakgrunner påvirker helsen vår har blitt godt dokumentert. Ung Data undersøkelsen i 2019, har også vist dette gjennom spørsmålet «fornøydhet med egen helse» som ble krysset med spørsmål om foreldrenes utdanning, tilgang på materielle forhold og antall bøker i hjemmet. Resultatet viste også her at det er systematiske forskjeller på selvopplevd helse etter sosioøkonomisk bakgrunn - at tilgang på de sosiale og økonomiske variablene er et uttrykk for tilgang på en rekke ressurser, både materielle og psykososiale, som gir bedre helse. Slik finner en sosioøkonomiske helseforskjeller gjennom hele befolkningen, der litt bedre sosioøkonomisk status gir litt bedre helse.

Figur 24 Andel som er fornøyd med helse si etter sosioøkonomisk bakgrunn 8. trinn- vg1. UngData 2019

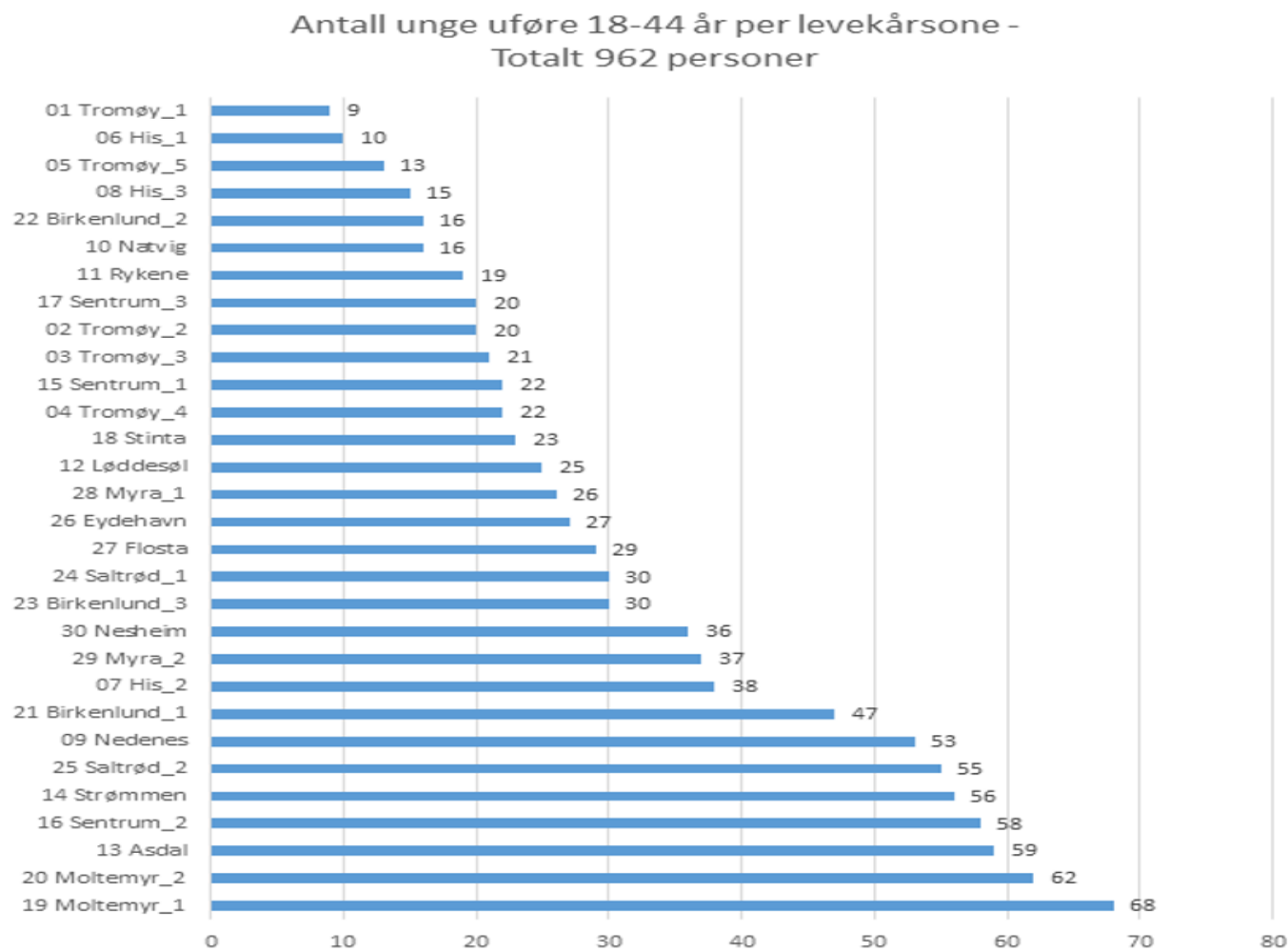
Unge uføre

Agder har en høy andel unge uføre, og FoU rapporten 9/2009, «Et liv jeg ikke valgte» har gjort en analyse på unge uføre i Agder, som er verd en fordypning. Rapporten viser til at mange av de «ødelagte» livene har utspring fra omsorgssvikt, og at dette var et viktigere funn enn «sosial arv». Funn viser til at blant personer under 50 år ble lav sosioøkonomisk status, lav utdanning, lav kontroll i arbeidssituasjonen og fysisk anstrengende arbeid funnet til å være de sterkeste ikke medisinske årsaksfaktorene for uførepensjon. Lav sosioøkonomisk status var den sterkere årsaksfaktoren. Arendal og resten av Agder har en utfordring med mange unge uføretrygdete. I aldersgruppen 18-44 år er over 1000 personer i Arendal uføretrygdet. Det er spesielt i aldersgruppen 25-44 år Arendal og Agder skiller seg ut i forhold til landet for øvrig. Antall uføretrygde har økt de senere år.

Tabell 7 Uføretrygdete andel inndelt i aldersgrupper og kjønn, Kilde SSB

Aldersgrupper	Uføretrygdete i prosent av befolkningen					Kjønn	Alle uføretrygdete i prosent av befolkningen				
Arendal	2015	2016	2017	2018	2019	Arendal	2015	2016	2017	2018	2019
18-24 år	1,8	1,8	1,8	2,0	2,2	Menn	11,5	11,8	12,2	12,6	13,0
25-34 år	4,5	5,1	5,4	5,6	6,7	Kvinner	16,7	17,3	17,6	17,9	19,2
35-44 år	9,7	10,0	10,0	10,4	11,3	Begge kjønn	14,1	14,5	14,9	15,2	16,1
18-44 år	5,8	6,2	6,2	6,5	7,4						
44-67 år	23,3	23,7	24,1	24,4	25,1						
Aust-Agder	2015	2016	2017	2018	2019	Aust-Agder	2015	2016	2017	2018	2019
18-24 år	1,6	1,9	2,0	2,1	2,4	Menn	11,5	11,7	11,9	12,2	12,7
25-34 år	4,3	4,6	4,8	5,2	6,4	Kvinner	16,1	16,4	16,6	16,8	18,0
35-44 år	8,8	9,1	9,4	9,6	10,5	Begge kjønn	13,7	14,0	14,2	14,4	15,3
18-44 år	5,4	5,6	5,8	6,1	6,9						
44-67 år	23,5	23,6	23,7	23,8	24,6						
Hele landet	2015	2016	2017	2018	2019	Hele landet	2015	2016	2017	2018	2019
18-24 år	1,2	1,4	1,5	1,6	1,8	Menn	7,8	7,9	8,0	8,2	8,4
25-34 år	2,3	2,5	2,7	3,1	3,5	Kvinner	11,6	11,6	11,8	12,2	12,6
35-44 år	5,0	5,2	5,4	5,8	6,2	Begge kjønn	9,7	9,7	9,8	10,1	10,5
18-44 år	3,1	3,2	3,4	3,8	4,1						
44-67 år	18,0	17,9	17,9	18,1	18,3						

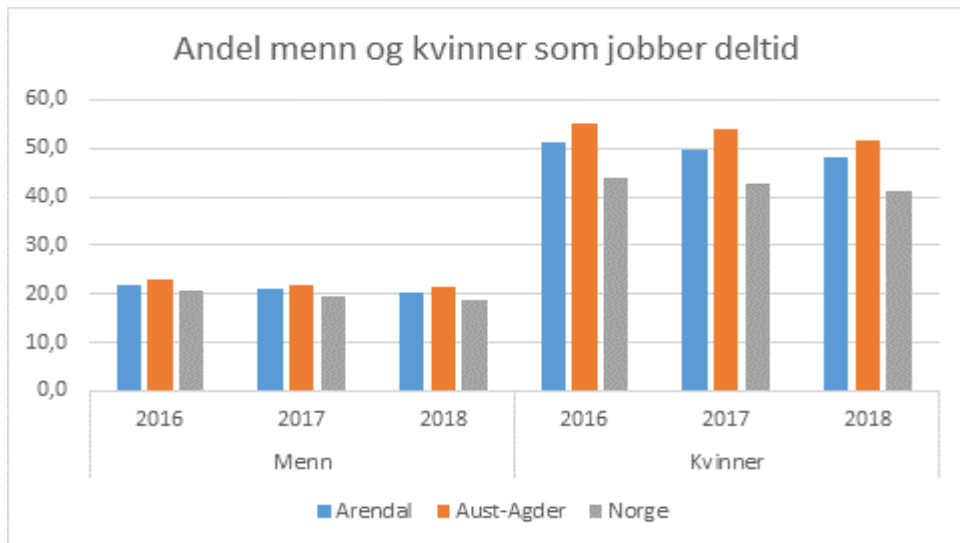
Figuren på neste side synliggjør individene ved å vise antall unge uføre pr. levekårssone.

Figur 25 Antall unge uføre 18-44 år pr. levekårsoner Arendal kommune. Kilde SSB

Heltid/deltid

Det er en høyere andel med deltidsstillinger i Arendal enn i landet, dette gjelder særlig for kvinner. Arendal har færre i deltidsstillinger enn Agder samlet. Det er et stort potensial i å få flere til å arbeide i større stillingsprosjenter, særlig kvinner.

Figur 26 Kilde: SSB tabell 09293

Arendal kommune som den største arbeidsplassen

Arendal kommune har ca. 3200 faste ansatte. Vi ønsker å føre en arbeidsgiverpolitikk som fremmer likeverdige arbeids-, lønns-, og utviklingsmuligheter uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, alder, etnisitet og religion. Et ledd i dette arbeidet er å gjennomføre et sertifiseringsløp til Likestilt Arbeidsliv i regi av Agder fylkeskommune. Arbeidet startet høsten 2020 med kartlegging av nåværende status i kommunen. Her arbeider vi med syv innsatsområder:

Forankring

Vårt mål er at likestillings- og mangfolds arbeidet blir en integrert del av organisasjonens måte å tenke og jobbe på i alle nivåer. Vi ønsker at dette arbeidet skal bidra til å etablere et inkluderende arbeidsmiljø, og være et sentralt perspektiv i rekruttering og karriereløp, i arbeidsorganisering, i tilrettelegging for ulike perioder av livsfasen, og gjenspeiles i avlønningssystemet. For at vi skal lykkes med forankring må arbeidet innenfor likestilling og mangfold internaliseres i struktur, kultur, regelverk, økonomi, rutiner, holdninger, praksiser, politikk og makthold.

Inkluderende arbeidsmiljø

Et inkluderende arbeidsmiljø skapes ved å forebygge og forhindre utenforskap, trakassering og seksuell trakassering. Vi må skape et arbeidsmiljø som gir rom for alle uavhengig av hvilken bakgrunn de har. Det innebærer at ansatte oppfordres til å rapportere uønskede hendelser gjennom vårt avvikssystem og at vi etablerer rutiner som hjelper oss å håndtere disse sakene på en god måte.

Rekruttering

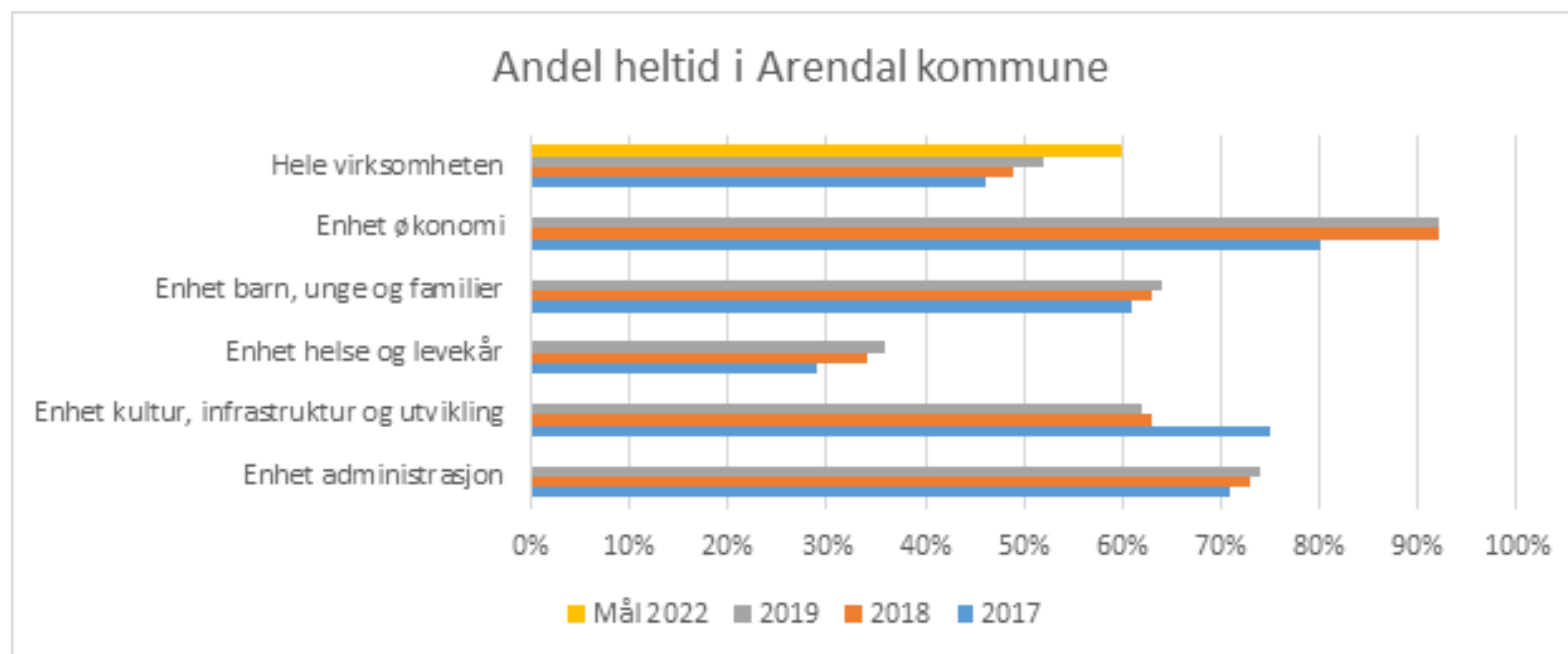
Ved rekruttering og gjennom karriereløpet skal det legges til rette for mangfold og likestilling i prosessen som strekker seg fra behovsanalyse til den ansatte har startet i jobben. Dette innebærer både nyansettelser og intern rekruttering hvor ansatte får nye arbeidsoppgaver og ansvar.

Tilrettelegging

Virksomheten har rom for arbeidstakere som varig eller midlertidig krever tilrettelegging av arbeidet. Dette punktet innebærer at vi må ha kompetanse på hvordan vi kan håndtere tilretteleggingsbehov for den ansatte som har behov for dette uten at det går på bekostning av arbeidsmiljøet og andre ansatte.

Heltidskultur

Heltidskultur støtter opp de nasjonale målene om at «så mange som mulig skal jobbe så mye som mulig, så lenge som mulig». Formålet med en heltidskultur er å skape en kultur hvor det å jobbe fulltid er normen i organisasjonen. Det utelukker likevel ikke å tillate deltidsstillinger for de ansatte som har behov for dette. Arendal kommune har siden 2017 arbeidet med å etablere en heltidskultur i alle sektorer. Målet er å oppnå en heltidsandel på 60% i hele organisasjonen og at alle tjenesteområder har en heltidsandel på 50% eller over.

Figur 27 Kilde: Arendal kommune HR

Livsfasen

Livsfasepolitikk innebærer å legge til rette for at ansatte kan delta og bidra i arbeidslivet gjennom ulike perioder i livet. Vi ønsker å legge til rette for likestilt foreldreskap og lage fleksible løsninger ved andre omsorgsforpliktelser.

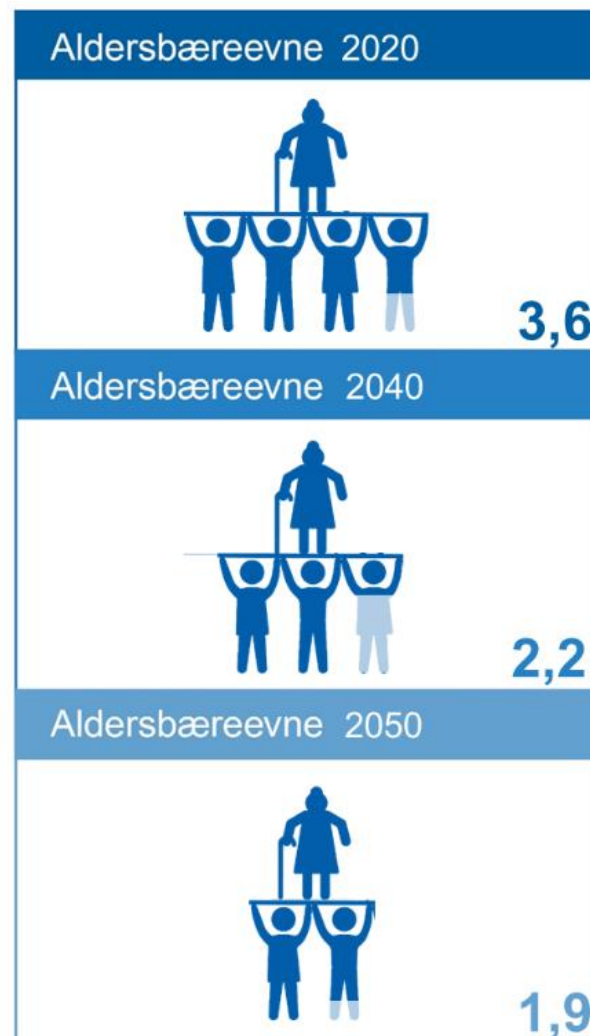
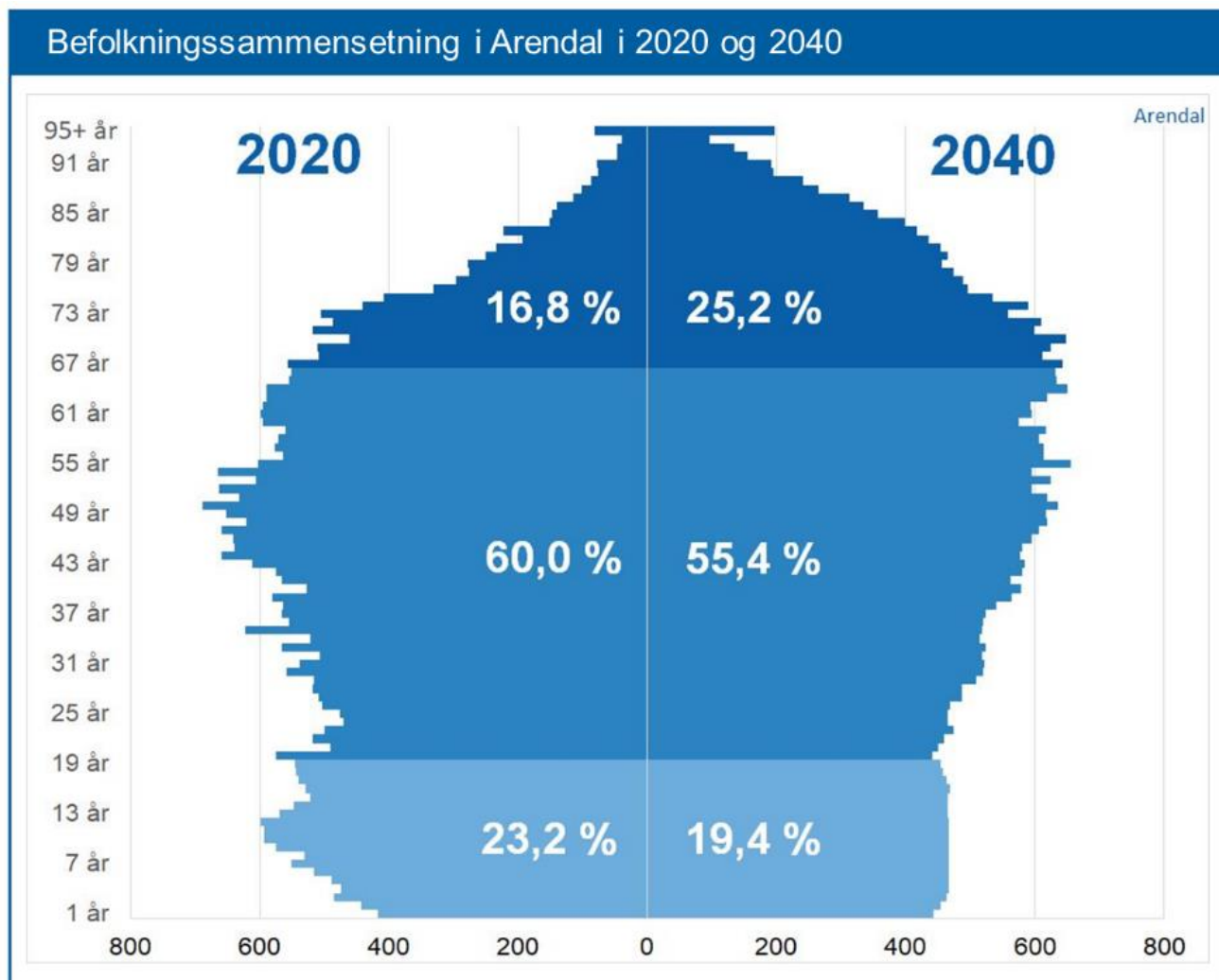
Likelønn

Vi har et mål om lik lønn for likt arbeid av lik verdi. Vi ønsker ikke å ha utilsiktede lønnsforskjeller mellom ansatte i virksomheten. I våre lønnspolitiske retningslinjer har vi nøytrale kriterier for lønnsfastsettelse og ved hver lokal forhandling arbeider vi med å komme nærmere likelønn.

Kilder: Håndbok for likestilt arbeidsliv, <https://likestilltarbeidsliv.no/om-likestilt-arbeidsliv-2/>, HMS- håndbok for Arendal kommune, Budsjett 2020 og handlingsprogram 2020-2023.

Demografi

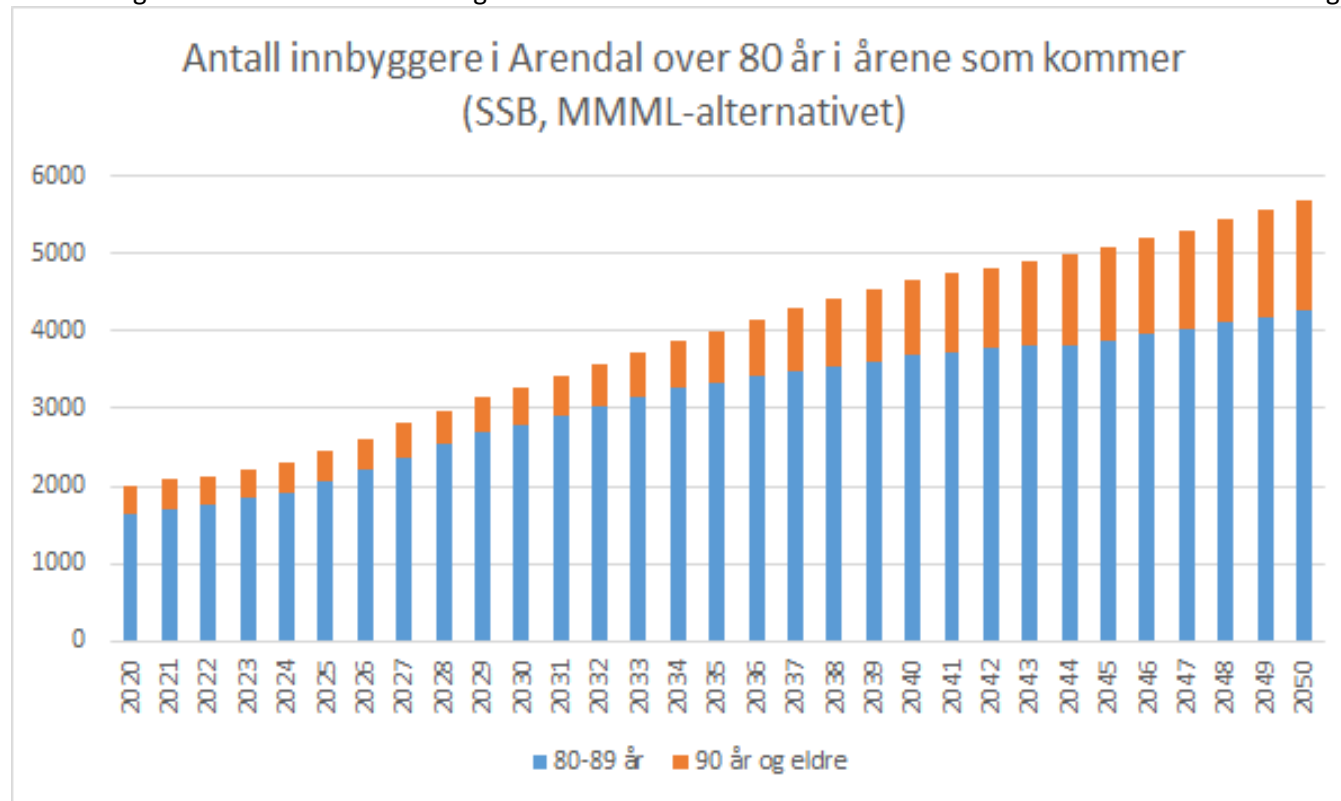
Prognosene viser at kommunens folketall vil øke fremover, men at økningen er i de eldre aldersgruppene. Forsørgelsesbyrden er forholdet mellom de som må forsørges og dem som er yrkesaktive, og denne utfordres ved at det stadig blir færre mennesker i arbeidsfør alder i forhold til personer i alder 67+. Dette vises i figuren under, der Arendal har i 2020 3,6 personer i arbeidsfør alder pr. person over 66 år, som er lavere enn nasjonale verdier (4.0). I årene fremover vil dette forholdet endre seg.

Figur 28 Aldersbæreevne og framskrivning av innbyggere Arendal kommune. kilde: ssb (MMML)

Grafen i Figur 29 viser SSBs framskriving frem til 2050 med det de kaller middelalternativet med lav innvandring (MMML).

Figur 29 Kilde: SSB MMML-alternativet

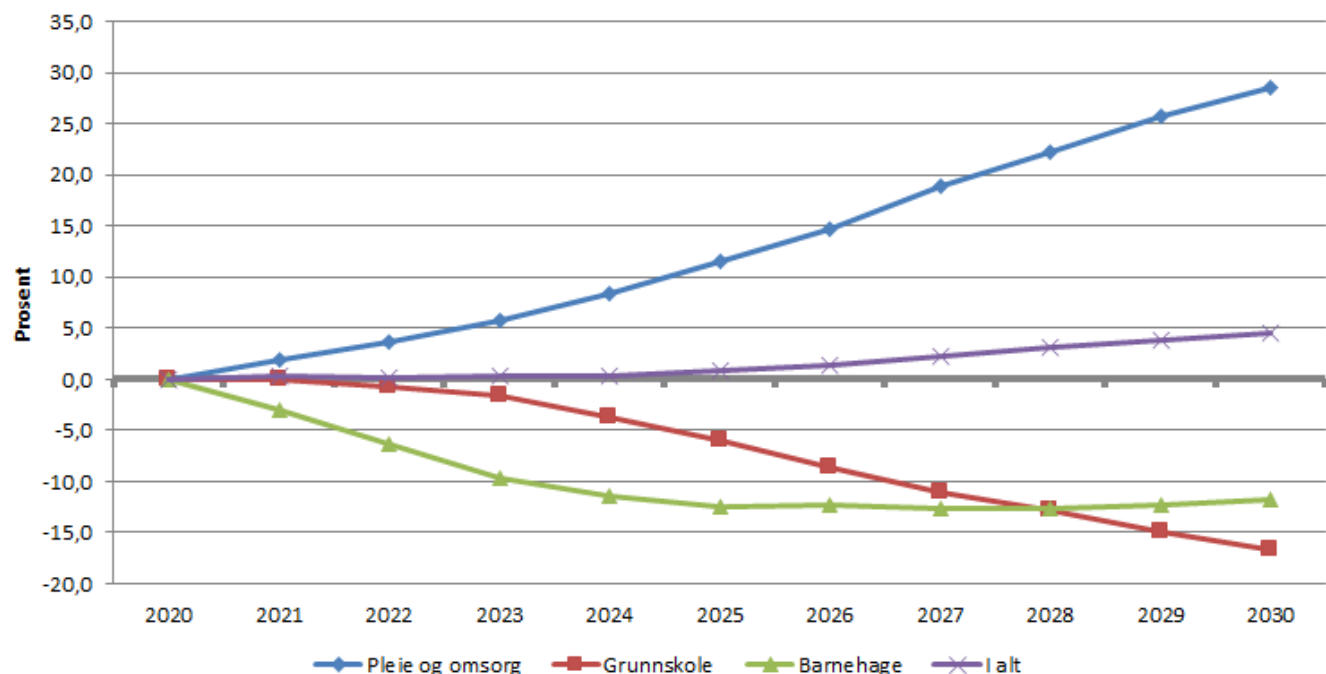
Det blir færre yrkesaktive pr. hjelpetrengende fremover. For å gi gode og forsvarlige tjenester også i fremtiden, må vi se hele kommunen under ett og fordele og organisere ressursene klokt.

Kompensasjon for demografikostnader i inntektssystemet

Kostnadene for kommunen vil endre seg fremover fordi sammensetningen av befolkningen endres. Det blir færre barn og flere gamle. Grafen under viser hvordan kostnadene for kommunen fremover vil endres på grunn av endret befolkningssammensetning. Kostnadene øker innen pleie og omsorg og går ned i grunnskole og barnehage. Dette illustreres på neste side.

Endret utgiftsbehov demografi - kommunen - 2020 - 2030

(målt ved inngangen til det enkelte år)

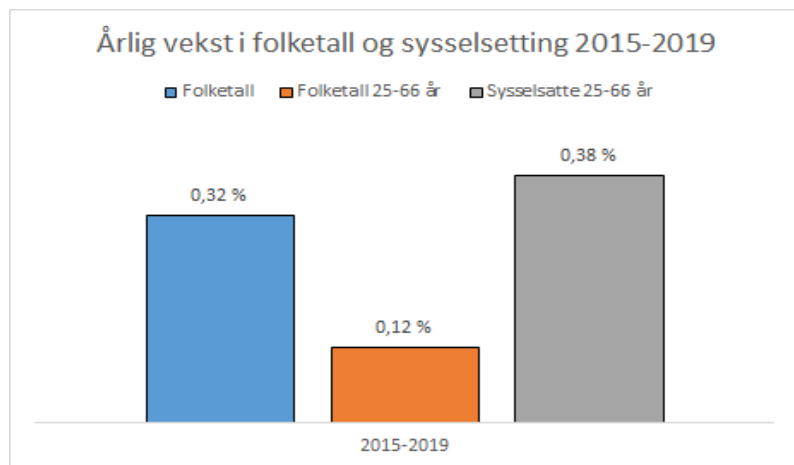
Figur 30 Kilde: KS

Modellen er utarbeidet av KS og illustrerer endring i kostnadsnivå gitt endring i befolkning, alt annet likt. Når sammensetning av innbyggerne i Arendal kommune endrer seg over tid vil kommunen kompenseres for disse kostnadene gjennom inntektssystemet (rammetilskuddet). Kostnaden ved demografiske endringer blir vurdert i forkant av hvert statsbudsjett og vil ligge til grunn for endring i kommunens inntekter.

Kommunen må selv vurdere befolkningsendringene. Når barnetallene går ned og antall eldre øker bør budsjettmidlene følge utviklingen i kommunen. Figuren over illustrerer dette. Den lilla linjen illustrerer endringen i utgiftsbehov for kommunen, og det er den som ligger til grunn for økt rammetilskudd til kommunen. For å dekke forventede merkostnader til pleie og omsorg må kommunen over tid omdisponere budsjettmidler fra grunnskole og barnehage.

Vekst i arbeidsplasser

Det har de siste årene vært en svak vekst i antall arbeidsplasser og i folketall i kommunen. Figuren under viser at det har vært en høyere vekst i arbeidsplasser enn i folketall. Positiv utvikling i arbeidsplasser er viktig for kommunen for å sikre befolkningsvekst og at barnefamiliene flytter til kommunen.

Figur 31 Kilde SSB: TAbell 07894 og 06445, bearbejdet Arendal kommune

Næring og økonomi

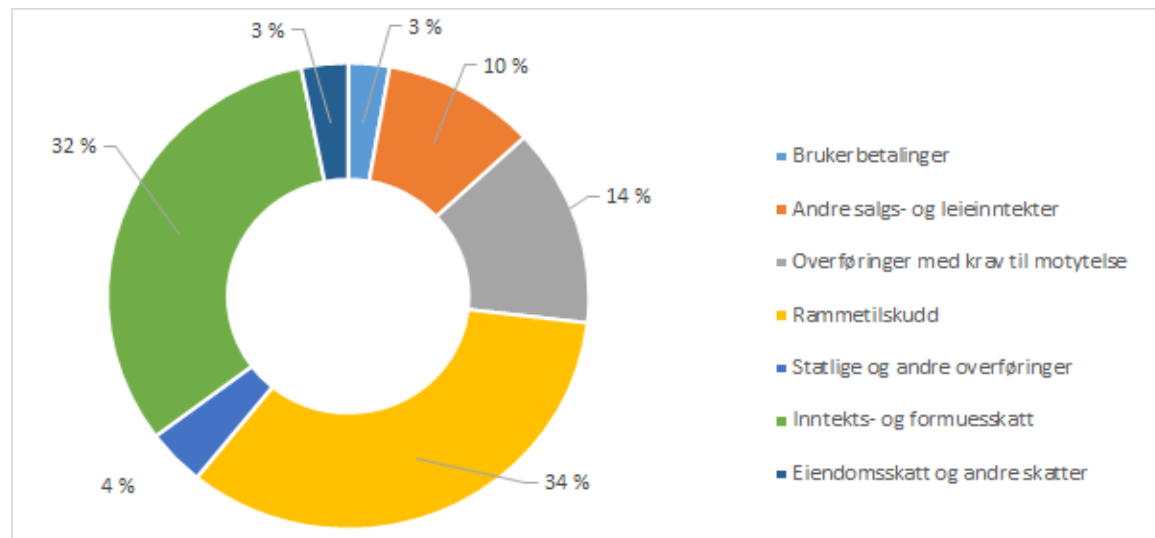
Økonomiske utfordringer på lang sikt for Norge (perspektivmelding 2017)

- Aldrende befolkning
- Utgiftene til å opprettholde velferdsstaten vil øke
- En større andel av befolkningen vil ha pensjon som hovedinntektskilde
- Forventet lavere petroleumsinntekter til staten
- Lavere andel yrkesaktive
- Staten forventer lavere inntekter fremover
- Økende sosial ulikhet i helse
- Tilpasninger til klimaendringer

Økonomiske utfordringer for Arendal

- Kommunen har lavere inntekter enn landssnittet, frie inntekter (skatt og rammetilskudd) er på 94,5 prosent av landssnittet. Skatteinntektene til kommunen er på om lag 83 prosent av landssnittet, men inntektsutjevningen omfordeler skatt mellom kommunene så alle kommuner skal settes i stand til å gi likeverdige tjenester.
- Arendal kommune har svært lite på fond, har høy gjeldsgrad og er en lavinntektskommune. Dette gjør at kommunen må drive mer effektivt enn andre, samtidig som utfordringene i Arendal ikke er mindre enn andre steder.

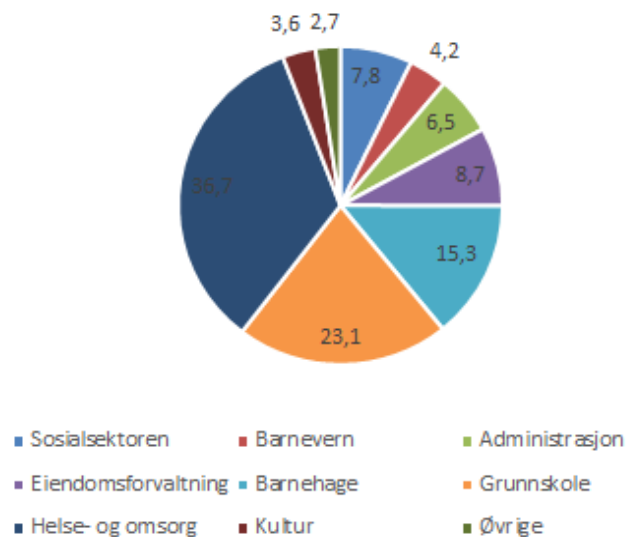
Kommunens inntekter:

66 prosent av kommunens inntekter er rammetilskudd og skatteinntekter. Rammetilskudd er penger kommunen får fra staten. Arendal har lavere skatteinntekt enn den gjennomsnittlige kommune, derfor får kommunen et høyere rammetilskudd fra staten. Arendal hadde inntekter på cirka 3,7 milliard kroner i 2019. Figuren over viser hva slags inntekter kommunen har. Kommunen fikk inn 115 millioner kroner i eiendomsskatt i 2019. (Ref. økonomisk oversikt drift).

Bruk av kommunens midler: (Netto driftsutgifter som andel av totale driftsutgifter - KOSTRA reviderte 2019 tall)

2019

Helse- og omsorg, grunnskole og barnehage er de største sektorene og om lag 75 prosent av kommunens netto driftsutgifter brukes på disse områdene. Det er sannsynlig at kostnadene til helse- og omsorg vil øke fremover grunnet endret demografi, og kostnadene til skole og barnehage reduseres. Det er vanskeligere å bygge ned kapasitet enn å bygge opp, og det er også en prioritering hvor mye hver sektor skal bygges opp/ned. Men for å drifte økonomisk bærekraftig vil det måtte skje en omfordeling mellom disse tjenestene fremover. Barnevern og sosialsektoren ligger høyere i Arendal enn sammenliknbare kommuner og synliggjør vedvarende levekårsutfordringer.

Næringsliv

De viktigste næringsgreinene i Arendal i 2019 var helse- og sosialtjenester (26,8 % av de sysselsatte), varehandel (14,5 %) og undervisning (8,3). For 10 år siden var det mange industriarbeidsplasser (10,8 %), antallet er redusert med 39 % på 10 år.

Næringsgreiner med redusert antall arbeidsplasser er i tillegg til industri; landbruk og fiske, oljeutvinning, varehandel og forsikring. Næringene med størst vekst er innen «elektrisitet, vann og renovasjon», undervisning, helse- og sosialtjenester og «personlig tjenesteyting».

66,3 % av arbeidsplassene i Arendal ligger i en akse fra sentrum, Strømmen, Myrene og Longum opp mot Stoa og Myra. Sentrum med sine 4 842 arbeidsplasser er klart det mest sentrale arbeidsområdet.

Pendling

Arendal er sammen med Kristiansand og de to små turistkommunene Åsral og Bykle de eneste kommunene med netto innpendling på Agder, det vil si at det er flere som pendler inn til arbeid i kommunen enn de som pendler ut.

Antall sysselsatte personer i Arendal viser en økning på 2-3 % fra år til år. Antallet som arbeider i Arendal er stabilt, men utpendlingen til andre kommuner har økt med 12 % på de 3 siste årene.

Det er en økende trend for hele landet at folk arbeider i andre kommuner og dels i helt andre deler av landet enn der de bor. Folk bosatt i Arendal har arbeid i hele 245 andre kommuner, helt opp til Finnmark og Svalbard.

Tilsvarende arbeider det folk bosatt i hele 295 kommuner (gammel kommuneinndeling) i Arendal. Av arbeidsplassene i Arendal fylles 70 % av byens egne innbyggere, 20 % av folk bosatt i nabokommunene, og 10 % av folk bosatt i resten av landet.

Pendling er knyttet til kjønn og alder. Menn pendler mer enn kvinner, og de midt i livet pendler mer enn de yngre og de eldre.

Pendling er også knyttet til yrke. Menn i Arendal pendler ut til arbeid i olja, industri og bygg- og anleggsvirksomhet. Kvinner pendler inn til Arendal til jobber først og fremst i helse- og sosialtjenester (sykehuset), men også til varehandel og offentlig administrasjon.

Arendal som regionalt sentrum

Arendal har mistet stillingen som fylkeshovedstad, og vi kan forvente at det vil være ett press for å flytte administrative oppgaver til Kristiansand, uansett politiske avtaler og forventninger.

Arendal er fortsatt navet i Østre Agder, med viktige arbeidsplasser for folk i nabokommunene, og med et godt kulturtilbud som også er viktig for nabokommunene.

Arendal, Grimstad og Froland er et sammenhengende bo og arbeidsområde med gode muligheter for kollektivakser.

Digitalisering og smart utvikling

Digitaliseringen av samfunnet går raskere enn de fleste er klar over, og vil gjøre dette i enda større grad i framtiden. Endringene griper inn i hvordan vi organiserer hverdagslivet, arbeidslivet, transport, energibruk og ikke minst helsetjenester og kommunikasjon.

Levekårs- soner
Befolk- ning
Helse- tilstand
Levekår Og Utenfor- skap
Demo- grafi
Næring Og økonomi
Helse- tjenester
Tillit og lokal- demo- krati
Risiko Sårbar- het
Vedlegg

For kommunen og innbyggerne byr digitalisering på store muligheter: Vi kan tenke nytt, kommunisere annerledes og organisere tjenester og samfunnet på bedre måter. Samtidig må vi være klar over og takle utfordringene digitaliseringen bringer med seg når det gjelder datasikkerhet og personvern. Det vil også i overskuelig framtid være en del av befolkningen som ikke har kunnskap eller ferdigheter til å utnytte de mulighetene digitaliseringen bringer med seg.

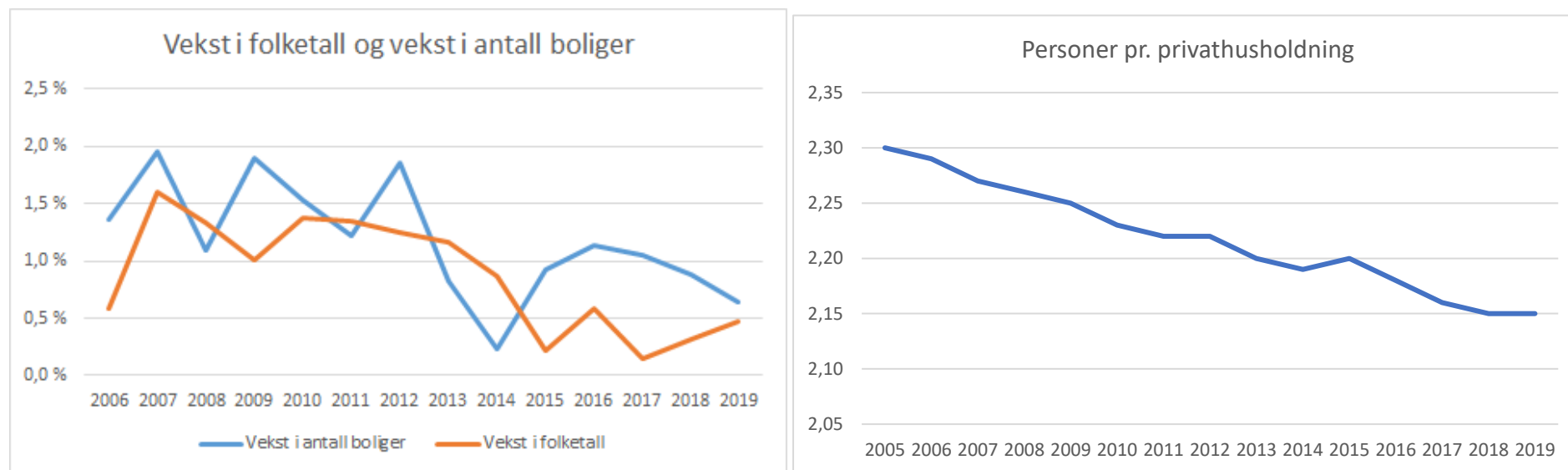
Arbeidsmarked og boligmarked

Arendal er i et felles arbeids og boligmarked som strekker seg fra Risør til og med Kristiansand, samt innlandskommunene innenfor den samme kyststripa, se avsnittet om næringsliv og pendling tidligere i dokumentet.

Da E 18 mellom Grimstad og Kristiansand ble bygd ut og sterkt forbedret medførte det tilflytting til vestre del av kommunen fra Kristiansand. Dette er antakeligvis personer som ønsker å bo billigere, men innenfor pendleavstand til Kristiansand. På samme måte er det barnefamilier som flytter til nabokommunene for å få en større bolig tilpasset barnefamilier til en lavere pris enn i Arendal.

Når den nye E-18 østover fra Arendal blir ferdigstilt kan det forventes økt pendling østfra til Arendal og motsatt vei. Grenland vil raskt komme innenfor pendleravstand til Arendal, og kanskje vil vi også se en utvikling som de allerede har sett i Risør ved at folk bor i Risør, og arbeider i Oslo.

Arendal har hatt en betydelig boligbygging det siste tiåret, antallet boliger er økt med 10 % fra 2010 til 2020, i gjennomsnitt 1 % pr år. I den samme perioden har folketallet i gjennomsnitt økt med 0,8 %, se graf nedenfor:

Forholdet mellom folketall og boliger styres også av at husholdningene har blitt mindre med åra. I perioden 2005 – 2019 har det gjennomsnittlige antallet personer i en privathusholdning gått ned fra 2,3 til 2,15 personer.

Boliger

Arendal er fortsatt en by hvor eneboliger er den dominerende boligtypen. De siste årene er det bygget flere boligblokker, samt boliger som av mange oppfattes som boligblokker, dvs. de som er nevnt i «Andre bygningstyper», og inkluderer boliger over forretningsbygg, som kjøpesenteret i sentrum. Utviklingen viser at mens det i 2010 var 72 % eneboliger så falt andelen i 2020 til 66%. Kombinasjonen blokk og «andre bygningstyper» har økt fra 11 til 16 % fra 2010 til 2020.

Den gjennomsnittlige veksten i boliger har vært på 1 % i året i tiårsperioden fra 2010 til 2019.

Antall boliger etter bygningstype pr 1 januar (både bebodde og ubebodde boliger)

Tabell 8 Kilde ssb: tabell 06265

Bygningstype	Antall boliger			Andel boliger		
	2010	2015	2020	2010	2015	2020
Enebolig	14 183	14 328	14 434	72 %	68 %	66 %
Tomannsbolig	1 300	1 427	1 460	7 %	7 %	7 %
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	1 836	2 176	2 413	9 %	10 %	11 %
Boligblokk	1 567	1 933	2 383	8 %	9 %	11 %
Bygning for bofellesskap	267	253	246	1 %	1 %	1 %
Andre bygningstyper*	647	829	998	3 %	4 %	5 %
Sum boliger	19 800	20 946	21 934	100 %	100 %	100 %

Alder på boligene

Arendal har et betydelig antall eldre boliger, hele 14 % av boligene er 100 år gamle eller mer, stort sett er dette eneboliger. Bare 23 % av boligene er bygget på 2000-tallet.

Boligstørrelse

Boligstørrelsen har endret seg med størrelsen på familiene. Boligene fra før krigen var tilpasset store barnefamilier eller flere generasjoner og hadde mange rom. Deretter har husholdningene blitt gradvis mindre. I 2019 besto 39 % av husholdningene av kun en person, og 24 % av husholdningene besto av par uten hjemmeværende barn. Boligmarkedet har tilpasset seg dette og husene blir mindre og mindre.

Tabell 9 Kilde SSB: tabell 06518

Byggeår	Boliger med kjent byggeår og kjent antall rom					
	1 rom	2 rom	3 rom	4 rom	5 rom	6 rom eller mer
1900 og tidligere	3 %	15 %	20 %	20 %	18 %	24 %
1901-1945	3 %	9 %	17 %	19 %	22 %	30 %
1946-1980	2 %	9 %	15 %	24 %	23 %	27 %
1981-2000	1 %	12 %	16 %	31 %	21 %	19 %
2001-2010	1 %	18 %	33 %	17 %	15 %	16 %
2011 og etter	2 %	8 %	39 %	18 %	14 %	20 %

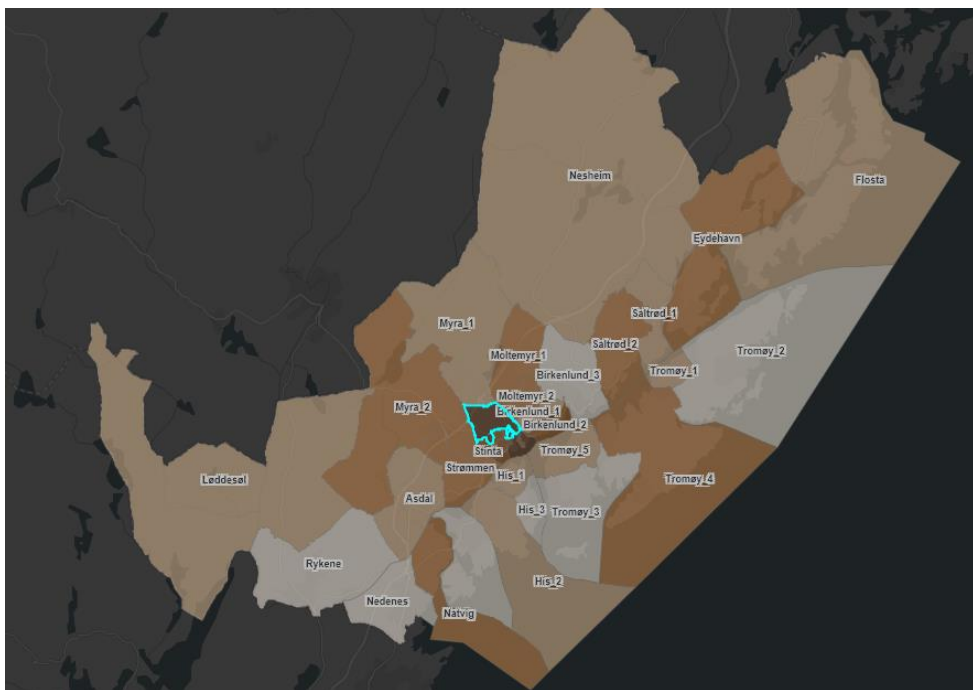

Leide boliger

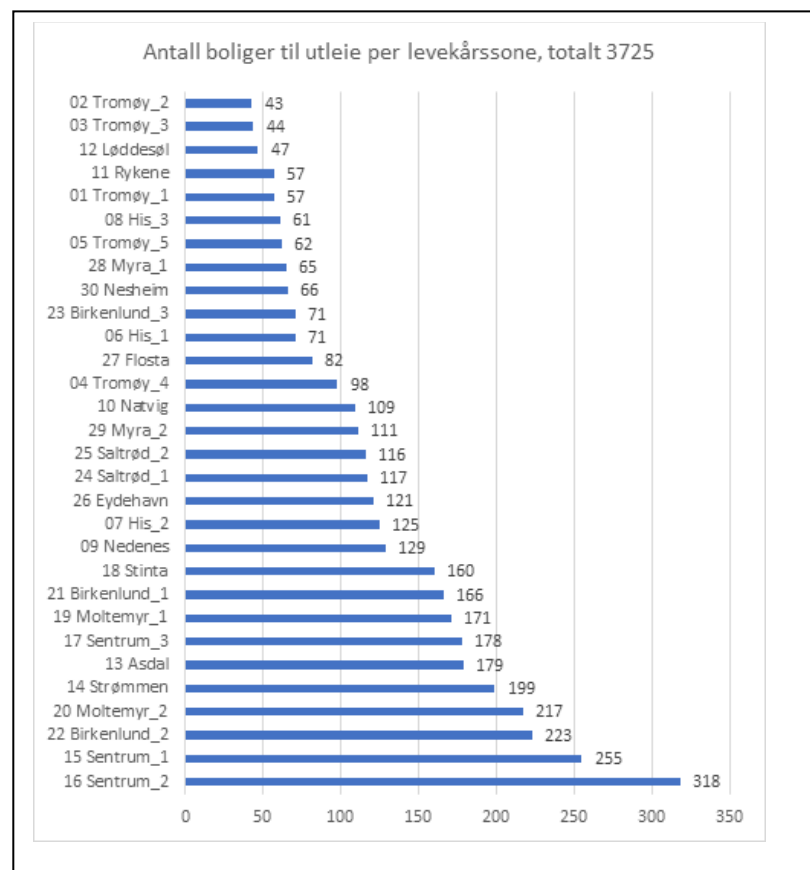
Det er cirka 2,3 millioner privathusholdninger i Norge. 77 % av husholdningene eier boligen de bor i, og de resterende 23 % leier. Det er en klar sammenheng mellom inntekt og eierforhold. I Norge leier 17,9 % av personene, mens det i Arendal er 13,4 % som leier (2016).

I husholdninger med inntekt under 60% av medianinntekten er det 51,5 % som leier bolig (2019). 10,3 % oppgir at de bor trangt i Norge, mens tilsvarende for Arendal er 6,2 %, som er 2709 personer.

Det er høyest andel utleie boliger i sentrum sonene, der sentrum 2 har en utleieandel på 42% (318 stk.), og Tromsø 2 har 10,5 % som innebærer 43 utleieboliger.

Figur 32 www.arendal.kommune.no analyseportal. kilde SSB

Bomiljø og lokalsamfunn

Gode bomiljø og lokalsamfunn er en ramme for et godt hverdagsliv fra vugge til grav. Lokalsamfunnet kan være både en ressurs og en utfordring og påvirker barn og unges livssjanser og mulighetsrom.

Nærmiljøets kvaliteter påvirker den psykiske og fysiske helsen.

Den sosioøkonomiske gruppen en tilhører påvirker hvilket nabolag en havner i. Det gjør at belastninger i nærmiljøet rammer befolkningen skjevt. Det er derfor viktig å se på utsatte områder for å kunne påvirke den negative effekten disse områdene har på oppvekstsvilkår. Ungdom med lavere sosioøkonomisk status mangler fortrolige venner i større grad enn andre, og de er heller «ikke like godt fornøyd» med vennene sine.

Nærhet til naturen påvirker grad av friluftsliv og er positivt for folkehelsen, tilgang på trygge sykkelveier påvirker bruk av sykkel som transportmiddel (lys og adskilt fra bilvei), og tilgang på sosiale arenaer påvirker sosiale relasjoner og livskvalitet.

Fylkeshelseundersøkelsen ble gjennomført 2019, og under er resultater på spørsmål knyttet til nærmiljøkvaliteter.

Tabell 10 Kilde: Fylkeshelseundersøkelsen i Agder 2019

Spørsmål	Arendal (3844 respondenter)	Agder (28047 respondenter)
Stor grad av trivsel i nærmiljøet	75 %	75,5
Andel som i stor grad føler seg trygge	85 %	85,1
Kultur- og idrettstilbud - god eller svært god tilgang	77 %	78,2
Butikker, spisesteder og andre servicetilbud - god eller svært god tilgang	86 %	82,8
Offentlig transport - god eller svært god tilgang	56 %	50,2
Natur- og friluftsområder - god eller svært god tilgang	93 %	95,1
Parker og andre grøntareal - god eller svært god tilgang	69 %	78,8
Gang- og sykkelveier - godt eller svært godt utbygd	65 %	60,5
Ukentlig deltakelse i organisert aktivitet	31 %	32,8
Ukentlig deltakelse i annen aktivitet	55 %	57,5

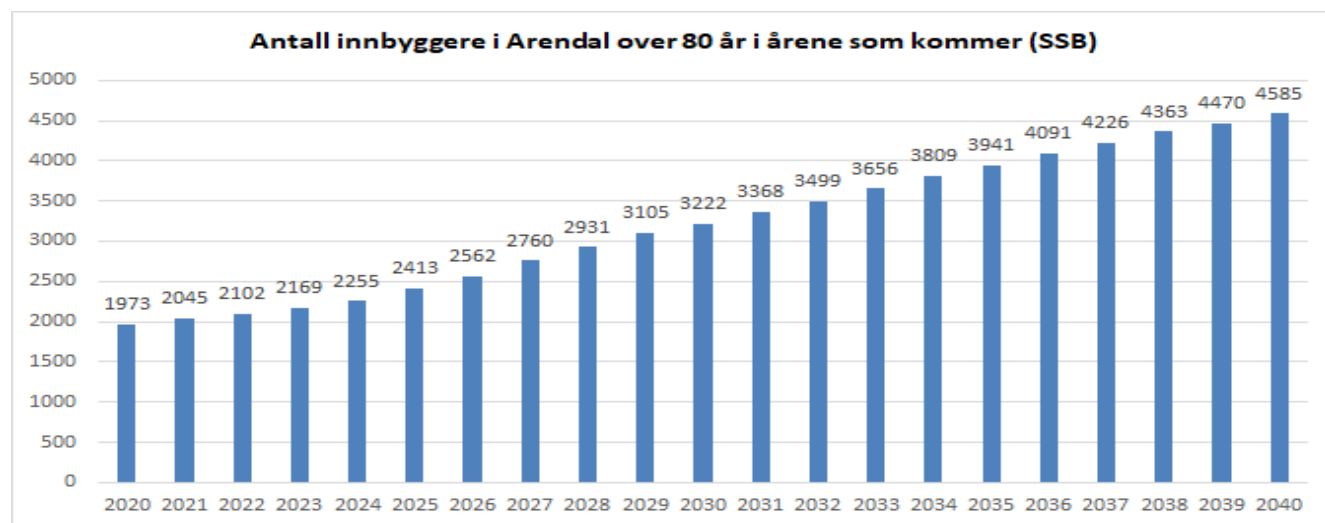
Arendal kommune har 4 frivillighetssentraler som er knyttet til nærområdene Eydehavn, Tromøy, Sentrum og His. Disse er viktige møteplasser for enkeltmennesker og lag/foreninger, og står for varierende aktiviteter. Med hjerte for Arendal er en viktig nettverksbygger mellom det offentlige og kommunens frivillige organisasjoner, for å bistå med å ta grep om felles omsorgsutfordringer. Med hjertet for Arendal skal styrke det store frivillige engasjementet som er i Arendal, og inspirere og legge til rette for at flere kan være med å gjøre Arendal til en god by for alle.

Arendal kommune har over 700 lag og foreninger. Arendal kommune tilbyr fritidskort til barn mellom 6 og 18 år med formål å øke deltagelse og inkludering ved å støtte aktiviteten med 1000 kroner pr. halvår. Det er 7184 barn i målgruppen, og 3923 unge (55%) har fått refundert inntil 1000 kroner for aktiviteter de har vært med på.

Helsetjenester

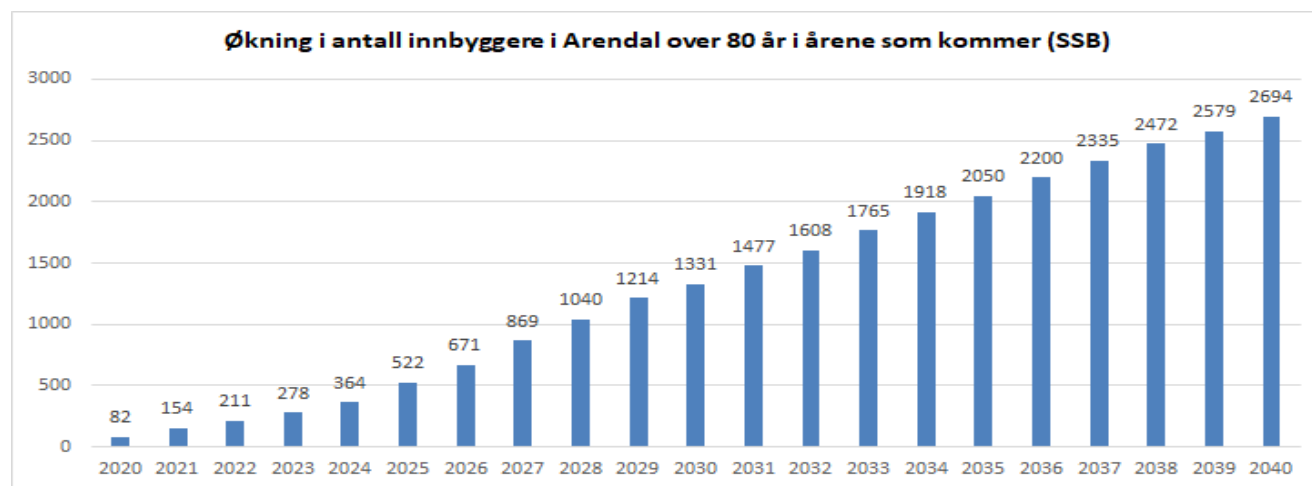
Arendal må planlegge langsiktig for en bærekraftig og tilstrekkelig dimensjonert pleie- og omsorgstjeneste da det vil bli en stadig aldrende befolkning samtidig som forventningene til kvalitet på tjenestene er økende.

Figuren viser antall innbyggere over 80 år fra i dag og frem til 2040.

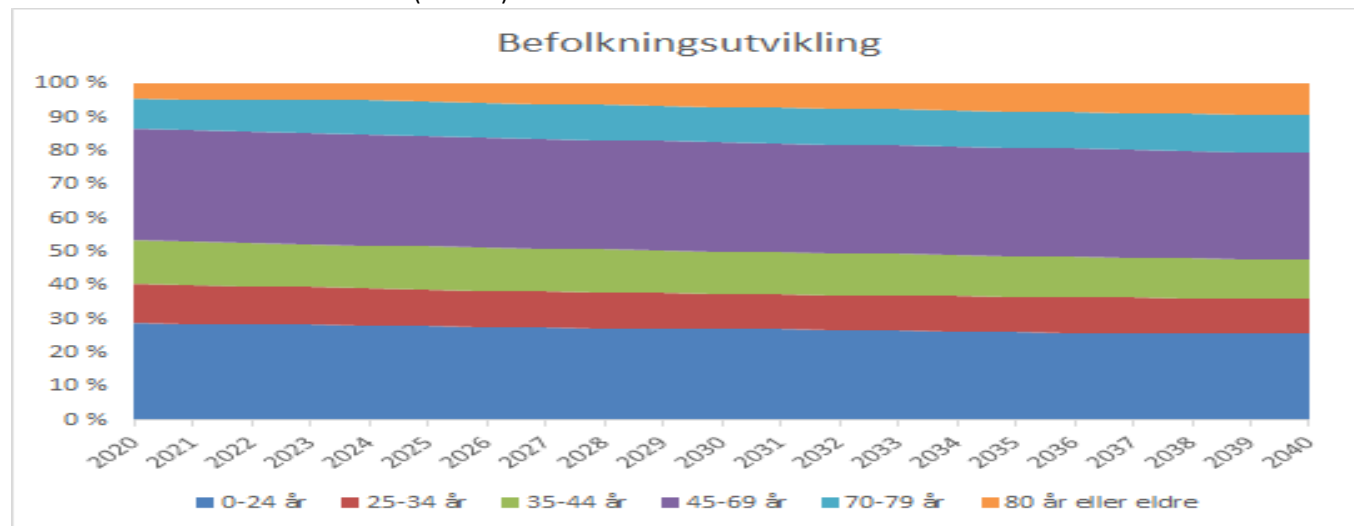

Figur 33 Kilde: SSB

For å tydeliggjøre økningen viser denne figuren økningen i antallet eldre over 80 år i årene framover. Særlig etter 2025, da de store etterkrigskullene kommer inn i 80-årene vil antallet øke.

Kilde: SSB statistikkbanktabell 11668 (MMML)

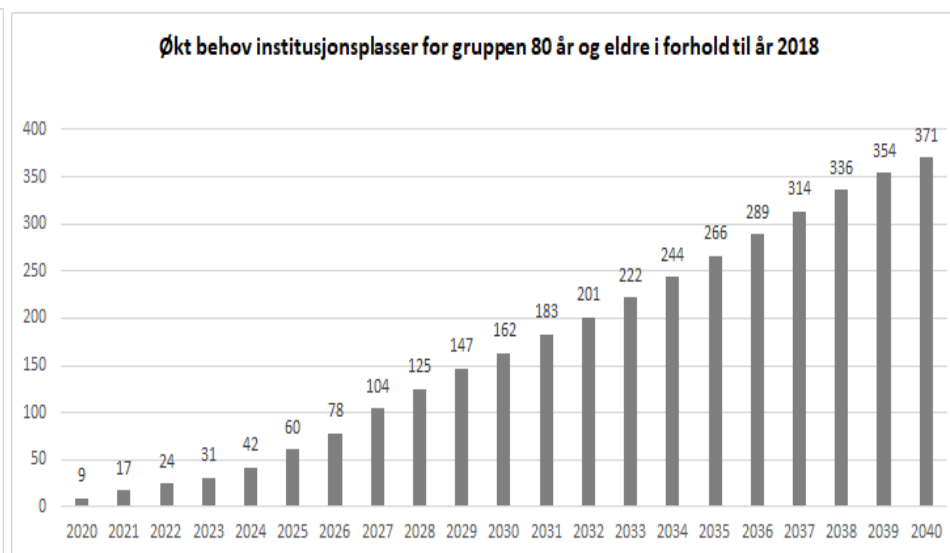
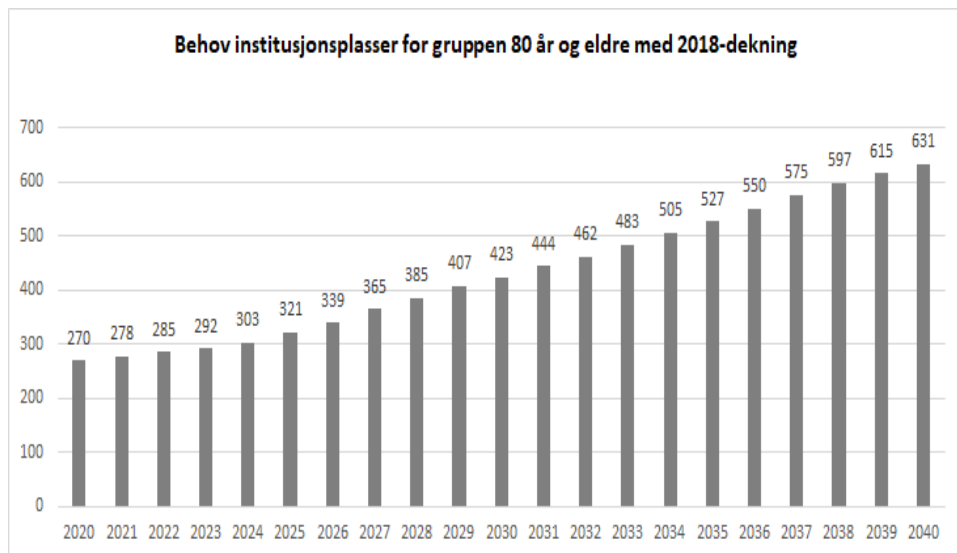
Med flere eldre kan man forvente at behovet for helsetjenester vil øke stort. Som vist under kapittelet om demografi vil det forholdsvis tallet på innbyggere i yrkesaktiv alder reduseres ved at det er økning i de eldste aldersgruppene, men ikke i gruppen for yrkesaktiv alder. Figuren viser økningen pr. aldersgruppe.

Kilde: SSB statistikkbanktabell 11668

Det vil bli færre yrkesaktive pr. hjelpetrengende fremover. For å gi gode og forsvarlige tjenester vil behovet for å gi tjenester på en annen måte enn i dag være helt nødvendig.

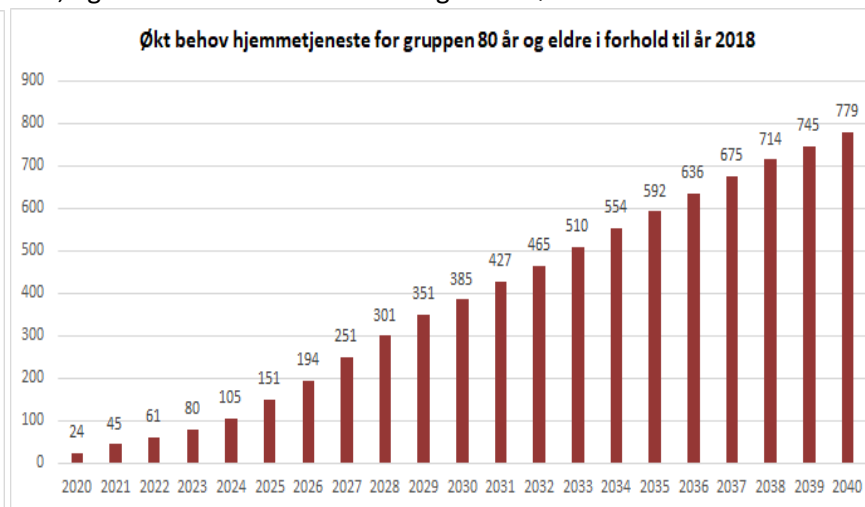
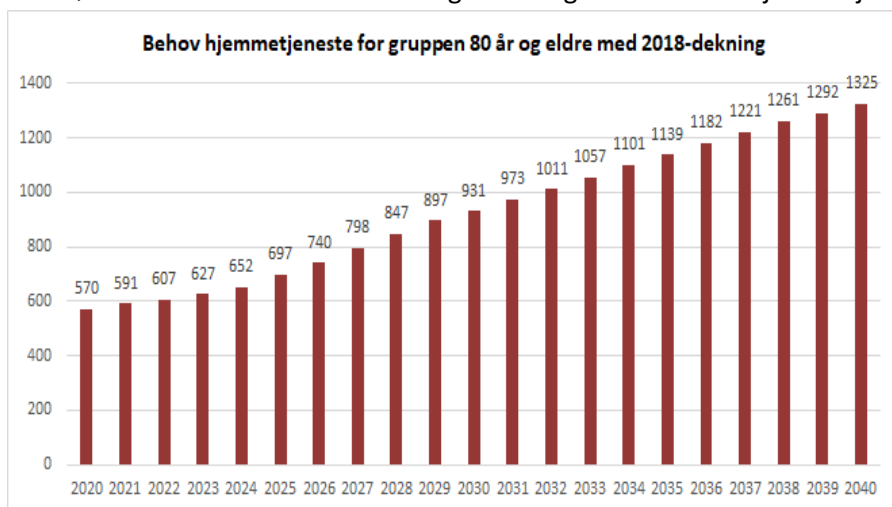
Det er ventet en sterk økning av behovet for institusjonsplasser i årene framover. Usikkerhetsmomentet er om generelt bedre helse fører til at færre trenger institusjonsplass, fordi helsevesenet og kunnskapen blir stadig bedre til å forhindre at folk dør eller blir alvorlig syke av forskjellige sykdommer, eller at folk flest blir friskere på grunn av livsstilen de lever. Utfordringen for kommunen blir å finne den riktige balansen mellom å tilby riktig antall institusjonsplasser, og på å tilrettelegge for at folk blir boende hjemme lengst mulig.

I 2018 bodde 11,5% av alle innbyggere over 80 år i Arendal på institusjon. Med samme dekningsgrad som i 2018 vil behovet for institusjonsplasser for aldersgruppen 80 år og eldre øke stort. Grafene nedenfor er basert på at samme andel av befolkningen over 80 år som nå vil trenge institusjonsplass også i framtiden. Den første grafen viser antall institusjonsplasser, mens den andre viser kun økningen:

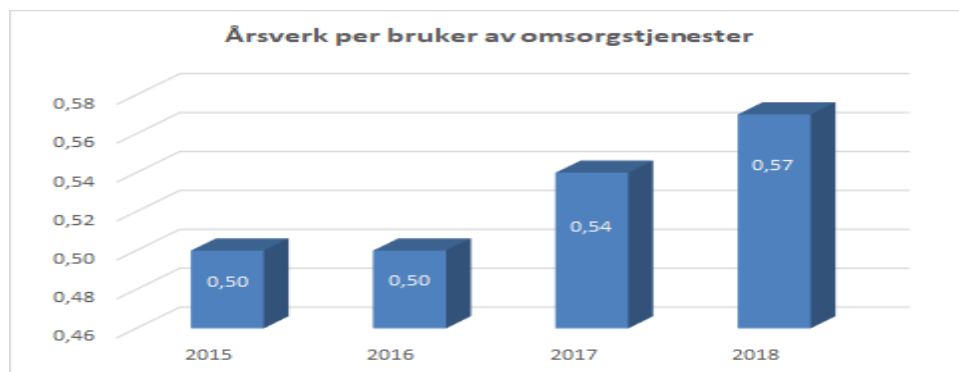
Kilde: SSB statistikkbanktabell 11668 og 12209 (MMML)

Av alle innbyggere over 80 år mottok 28,9% tilbud på hjemmetjenester i 2018. Ved tilsvarende dekningsgrad vil behovet for hjemmetjenester til aldersgruppen 80 år og eldre øke. Grafene viser framskrivning etter dagens behov for hjemmetjenester, og den andre kun framskrivning av det økte behovet:

Kilde: SSB statistikkbanktabell 11668 og 12209 (MMML)

I 2018 var 50% av hjemmetjenestens brukere i aldersgruppen 0-66 år (Statistisk sentralbyrå). Arendal kommune har hatt en vekst i antall årsverk som brukes pr. mottaker av omsorgstjenester. En forklaring kan være at brukerne har fått mer omfattende behov for hjelp:

Kilde: SSB statistikkbanktabell 12209

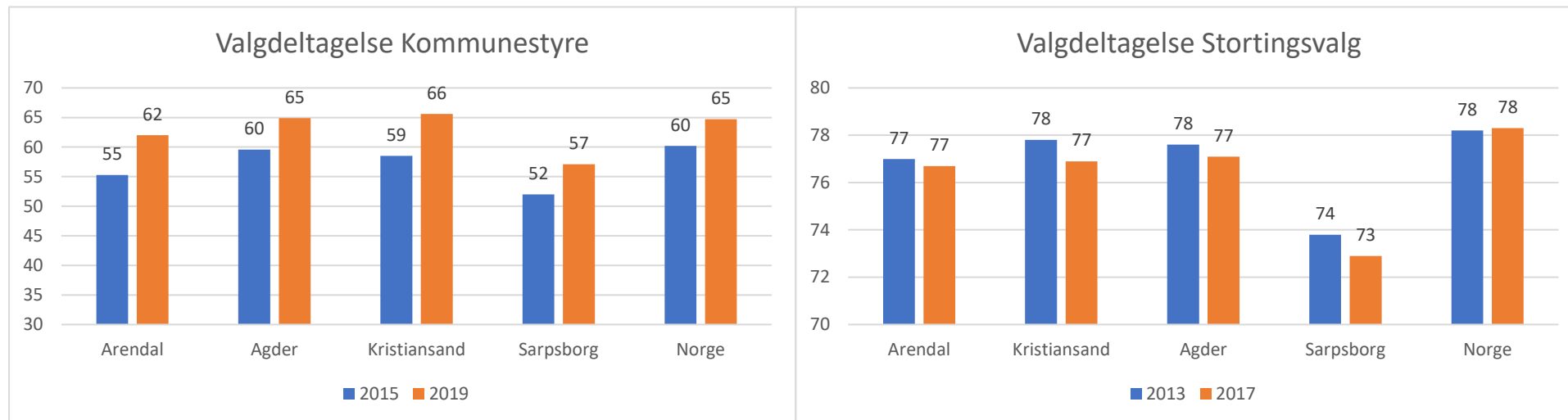
Tillit og lokaldemokrati

Tillit i befolkningen henger sammen med opplevelse av tilhørighet og mulighet til å påvirke sine omgivelser. Vi er avhengige av lokalsamfunn som gjør en innsats for å ta vare på hverandre og omgivelsene.

Demokratiet bygger på bred deltagelse der innbyggerne opplever å ha sine talspersoner i politikken. Derfor kan valgdeltagelsen brukes som et mål på deltagelse og engasjement i samfunnet.

Levekårs årssoner
Befolkning
Helse- tilstand
Levekårs r
Og
Utenfor
Demo- grafi
Næring
Og
økonomi
Helse- tjeneste r
Tillit og lokal- demo- krati
Risiko
Sårbar- het
Vedlegg

Valgdeltagelsen er tradisjonelt høyere ved Stortingsvalg enn kommunevalg. Arendal hadde en økning i deltagelsen i kommunevalget fra 2015-2019 på 7 %.

Tabell 11 Kilde: Kommunehelse statistikkbank

Fylkeshelseundersøkelsen viser at 85 % av innbyggerne i Arendal opplever stor grad av trygghet. Der det på en skala fra 1-10 oppgis en grad på 8,96 at en opplever trygghet på stedet en bor (Agder spredning 8,8-9,58), og en grad på at folk flest er til å stole på 7,24 (Agder spredning 7,23 6,6-7,47).

Risiko og sårbarhet

Arendal kommune har en beliggenhet og topografi som gjør at vi er lite utsatt for naturkatastrofer at den typen som i de siste årene har rammet kystsamfunn lenger vest i Agder og nordover langs kysten. Vi har en stor elv, Nidelva, som er regulert slik at det for det ene skal mye til at det blir en skadeflom, og for det andre er underlagt strenge regler for utbygging slik at selv en stor flom vil gjøre liten skade. Det mest sannsynlige scenariet som kan skape problemer er nå som tidligere et stort snøfall. Dette vil fortsatt være et problem selv om det er ventet mindre snø i årene som kommer på grunn av klimaendringene. Både kommunen og privatpersoner vil redusere sin beredskap mot snø i takt med at det blir færre snøvintre, slik at problemene blir det samme.

Det siste halve året viser at Norge har hatt for lav beredskap i forhold til pandemier. Alt for mye har vært basert på at markedet rydder opp og skaffer oss smittevernutstyr og medisiner når vi trenger det. Erfaringen fra 2020 viser at både landet og kommunene må ha tilstrekkelig lager med utstyr og medisiner for å håndtere nye smitteutbrudd.

Det moderne samfunnet baserer seg i stor grad på internettløsninger, alt er koblet sammen og alt er avhengig av strøm. Samfunnet og kommunene er sårbare for strømutfall, nettutfall og innbrudd i datasystemer.

Vedlegg

Endring Levekårsindikatorer SSB Arendal kommune 2012-2018

	Innvandrere og norskfødte med innvandrerf	Barn med enslige foreldre	Antall aleneboende	Lav utdanning, 30-39 år	Høy utdanning, 30-39 år	Ikke oppnådd kompetanse, 21-29 år	Personer i lavinntekts husholdninger, EU-60	Barn i lavinntekts husholdninger, EU-60	Mottakere av AAP, 18-66 år	Registrert arbeidsløshet, 15-74 år	Registrerte ungdomsledighet 15-29 år	Unge uførepensjonister, 18-44	Overgangsstønnad, kvinner 16-39 år	Sosialhjelps mottakere, 16+ år	Barn med barnevernstiltak	Leideboligene
	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel	Andel
Arendal 2018	11,7	18,9	38,6	24,1	41	36,3	10,4	13,1	5,9	1,5	2,1	6,5	2	4,3	4,4	18,3
Arendal 2012	9,0	19,4	38,7	19,7	39,7	38,0	9,1	10,4	7,2	2,2	3,3	4,4	3,8	4,0	4,5	19,2
Endring	2,7	- 0,5	- 0,1	4,4	1,3	- 1,7	1,3	2,7	- 1,3	- 0,7	- 1,2	2,1	- 1,8	0,4	- 0,1	- 0,9
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall
Arendal 2018	5240	1751	7872	1308	2221	1512	4515	1225	1595	517	163	962	127	1556	419	3725
Arendal 2012	3 905	1 832	7 582	1 044	2 098	1 623	3 799	991	1 916	721	269	660	240	1 377	430	3658
Endring	1 335	-81	290	264	123	-111	716	234	-321	-204	-106	302	-113	179	-11	67

Tabellen viser endringer på indikatorer fra 2012 til 2018. Røde tall viser en negativ effekt.